

Cauzele cu privire la integritate – este oare uniformă practica instanțelor judecătorești?

Daniel GOINIC

Ilie CHIRTOACĂ

Vladislav GRIBINCEA

DOCUMENT ANALITIC

CAUZELE CU PRIVIRE LA INTEGRITATE – ESTE OARE UNIFORMĂ PRACTICA INSTANȚELOR JUDECĂTOREȘTI?

Autori:

Daniel GOINIC

Ilie CHIRTOACĂ

Vladislav GRIBINCEA

Această publicație este posibilă datorită ajutorului generos al poporului american, oferit prin intermediul Agenției SUA pentru Dezvoltare Internațională (USAID). Opiniile exprimate aparțin CRJM și nu reflectă în mod necesar poziția USAID sau a Guvernului SUA.

Chișinău, 2018

Conținut

Sumar	7
Introducere	9
Contextul și scopul documentului	9
Metodologie	10
Analiza cauzelor cu privire la integritate	13
Uniformizarea practicii judiciare sau independența judecătorului?	15
Practica judecătorească în cauzele privind nedeclararea proprietății ...	19
Practica judecătorească în cauzele privind nedeclararea conflictelor de interese	23
Practica judecătorească în cauzele privind incompatibilitățile	25
Anexa nr. 1 Soluțiile judecătorilor în cauzele cu privire la integritate	27
Anexa nr. 2 - 4 Sinteza celor 37 de cauze analizate	

Sumar

Sistemul judecătoresc din Republica Moldova a fost expus mereu riscului de a avea o practică judiciară inconsistentă. Strategia de Reformă a Sectorului Justiției pentru anii 2011-2016, în domeniul de intervenție 1.2.4, pune accent pe uniformizarea practicii judiciare. Prezenta analiză a fost elaborată de către Centrul de Resurse Juridice din Moldova (CRJM) pentru a impulsiona uniformizarea practicii judecătorești.

Analiza stabilește, în baza unor date empirice, cât de uniformă este practica instanțelor judecătorești în cauzele cu privire la integritate. Am ales anume litigiile cu privire la integritate având în vedere sensibilitatea subiectului și, în consecință, riscul sporit al unei practici judiciare divergente. De asemenea, până la începerea cercetării existau aparențe că practica judiciară în acest domeniu nu este uniformă, fapt menționat chiar de către Comisia Națională de Integritate (CNI) în raportul său de activitate pentru anul 2016.

În cadrul cercetării, au fost analizate toate hotărârile Curții Supreme de Justiție (CSJ) adoptate timp de 54 de luni (între 1 ianuarie 2014 și 30 iunie 2018), precum și soluțiile date de prima instanță și instanța de apel în aceste dosare. Au fost studiate și actele CNI disponibile public.

În perioada 1 ianuarie 2014 - 30 iunie 2018, CSJ a pronunțat 37 de hotărâri în cauzele de integritate. Din cele 37 de cauze, 14 se referă la incompatibilități, 14 – la conflicte de interese, iar 9 vizează nedeclararea averilor. Analiza nu își propune să constate care ar fi trebuit să fie soluția corectă în hotărârile analizate. S-a analizat doar în ce măsură soluțiile instanțelor judecătorești sunt uniforme între ele, prin prisma motivării hotărârilor judecătorești și a soluțiilor adoptate în aceste cauze.

În 65% din cauzele analizate (24 la număr), judecătorii au respins cererile de anulare a actelor CNI. În 35% din cauze (13 la număr), actele CNI au fost anulate. Motivele anulării țin de temeinicia actelor CNI sau de încălcarea procedurii de către CNI. Actele CNI au fost anulate de judecători cu precădere în cazul demnitarilor de rang înalt. În cazul acestora, au fost admise 10 din cele 16 acțiuni (62.5%). Acest fapt sugerează că funcționarii de rang înalt au avut avocați mai buni, fie că abaterile comise de CNI în privința acestora au fost mai evidente, fie că judecătorii sunt mai indulgenți în privința acestora.

Analiza constată că soluțiile din unele hotărâri judecătorești cu privire la declararea veniturilor și proprietăților nu sunt pe deplin compatibile. Contradicțiile în abordarea judecătorilor sunt legate de modul de declarare a conturilor bancare fără rulaje, de justificarea averii nedeclarate și de modul în care a fost tratat argumentul funcționarului că el sau ea nu a înțeles cum urmează a fi declarată averea. De asemenea, unele dosare cu privire la încălcarea regimului de incompatibilitate au fost soluționate într-un mod divergent. Analiza nu a constatat divergențe esențiale în cauzele cu privire la conflictele de interese.

Introducere

Contextul și scopul documentului

Sistemul judecătoresc din Republica Moldova, în care există peste 20 de instanțe judecătorești, iar până în 2016 peste 45 de instanțe, și trei grade de jurisdicție, a fost expus mereu riscului de a avea o practică judiciară inconsistentă. De-a lungul anilor, nici chiar practica Curții Supreme de Justiție (CSJ) nu putea fi considerată uniformă. În pofida numeroaselor pârghii menite să uniformizeze practica judiciară, până în anul 2011, au fost observate puține îmbunătățiri la acest capitol. Impactul limitat al eforturilor de uniformizare a practicii judecătorești putea fi explicat prin modificarea frecventă a legislației și interpretarea conjuncturală a legii de către legislativ și executiv, lipsa tradițiilor de a urma interpretările legii date în hotărârile instanțelor ierarhic superioare, motivarea sumară a hotărârilor instanțelor judecătorești, dar și prin consistența insuficientă a jurisprudenței instanțelor de judecată ierarhic superioare.

Având în vedere practicile judecătorești puțin uniforme, Strategia de Reformă a Sectorului Justiției pentru anii 2011-2016 (SRSJ), în domeniul de intervenție 1.2.4, pune accent pe uniformizarea practicii judiciare. Începând cu anul 2012, CSJ a devenit mai activă în domeniul uniformizării practicii judiciare. Până la 31 decembrie 2017, CSJ a adoptat peste 35 de hotărâri noi ale Plenului, circa 100 de recomandări și circa 40 de opinii cu privire la aplicarea uniformă a legislației. De asemenea, în pagina web a CSJ a fost integrat un motor mai performant de căutare a jurisprudenței CSJ.

Analiza nu își propune să evalueze în ce măsură sunt folosite eficient mecanismele de uniformizare a practicii judecătorești existente în Republica Moldova, sau dacă acestea sunt suficiente. Documentul analizează dacă practica judiciară din Republica Moldova în acest domeniu îngust este uniformă. Cu alte cuvinte, am încercat să analizăm impactul eforturilor de uniformizare a practicii judiciare, și nu eforturile înseși. Documentul a fost elaborat pentru a impulsiona și mai mult uniformizarea practicii judecătorești. Analiza nu are scopul de a stabili care soluție dată de judecători este corectă, ci doar dacă soluțiile date de judecători sunt consistente, fiind comparate între ele.

Documentul analizează practica judiciară într-un singur domeniu – aplicarea legislației cu privire la incompatibilități, conflictul de interese și declararea veniturilor și proprietății de către angajații statului (litigiile cu privire la integritate). Documentul analizează întreaga jurisprudență a CSJ din perioada 1 ianuarie 2014 – 30 iunie 2018 (37 de hotărâri).

Metodologie

Funcționarii din Republica Moldova au obligația de a declara conflictele de interese și proprietatea. De asemenea, ei nu pot cumula alte funcții retribuite decât cele didactice, științifice sau de creație. Conform art. 4 din Legea nr.180/2011 cu privire la Comisia Națională de Integritate (CNI) (abrogată în anul 2016), CNI efectua controlul declarațiilor cu privire la venituri și proprietate și al declarațiilor de interese personale, precum și constata situațiile de incompatibilitate. Documentul analizează jurisprudența Curții Supreme de Justiție (CSJ) în litigiile cu privire la integritate.

Am ales anume litigiile cu privire la integritate având în vedere sensibilitatea subiectului și, în consecință, riscul sporit al unei practici judiciare neuniforme. Reforma în domeniul integrității adoptată în anii 2014 - 2016 oferă mecanismele necesare pentru a transforma sistemul de declarare al averii într-un instrument eficient de combatere a corupției. Există totuși un nivel sporit de incertitudine cu privire la impactul acestei reforme¹. Impactul reformei este în mare parte dependent de soluțiile judecătorești date în cazurile în care există suspiciuni fie că funcționarii publici nu și-au declarat proprietăți, fie că au acționat aflându-se în incompatibilitate sau în conflict de interese. *Ab initio* existau aparențe că practica judiciară în acest domeniu nu este uniformă, fapt menționat chiar de către CNI în raportul său de activitate pentru anul 2016².

În cadrul acestei cercetări, au fost analizate toate hotărârile CSJ adoptate timp de 54 de luni (din 1 ianuarie 2014 până în 30 iunie 2018), precum și soluțiile date de instanțele de apel și de fond în aceste dosare. De asemenea, au fost analizate actele CNI disponibile public. Analiza a fost elaborată în perioada iulie 2018 – noiembrie 2018. Hotărârile CSJ au fost luate de pe pagina web a CSJ (www.csj.md). Această pagină web nu permite căutarea hotărârilor judecătorești în funcție de soluția dată de CSJ. Din acest motiv, au fost analizate minuțios toate hotărârile judecătorești civile (cele ale Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ, cifrul „3ra”) adoptate în perioada de referință și disponibile public. Hotărârile celorlalte instanțe de judecată au fost accesate pe portalul instanțelor judecătorești (<http://www.instante.justice.md/>). Actele emise de către CNI/ANI au fost accesate, de regulă, pe pagina oficială de internet a instituției (www.cni.md/old.cni/md).

Din 1 ianuarie 2014 până în 30 iunie 2018, CSJ a pronunțat 37 de hotărâri în cauzele de integritate. Analiza nu își propune să constate care ar fi trebuit să fie soluția corectă în hotărârile analizate. S-a analizat doar în ce măsură soluțiile instanțelor judecătorești sunt

¹ A se vedea: Elena PROHNIȚCHI, Policy Brief: „Reformarea Comisiei Naționale de Integritate: De la o instituție ineficientă la o agenție puternică și imparțială” (2017), disponibil la: <https://soros.md/files/publications/documents/Elena%20Prohnitchi%2C%20Reformarea%20CNI.pdf>; Elena PROHNIȚCHI, Mariana KALUGHIN, Viorel PÎRVAN: „Consolidarea sistemului de integritate din Republica Moldova” (2017), disponibil la: http://ipp.md/wp-content/uploads/2017/10/Cadru_integritate.pdf.

² Raportul de activitate pentru anul 2016 este disponibil la: <http://ani.md/ro/node/147>. Mențiunea cu privire la practica judecătorească neuniformă se conține la p. 13 a raportului de activitate.

uniforme între ele prin prisma motivării hotărârilor judecătorești și a soluțiilor adoptate în cele 37 de cauze.

Am încercat să prezentăm o imagine de ansamblu a soluțiilor date de judecători în cele 37 de cauze de integritate. Aceste cauze se referă fie la nedeclararea proprietății, exercitarea unor activități sau profesii incompatibile cu o funcție publică, fie la acționarea în situații de conflict de interese. Pentru a prezenta o imagine mai clară a practicii judiciare, cauzele cu privire la conflictul de interese, incompatibilități și nedeclararea veniturilor și proprietății au fost analizate separat.

Analiza cauzelor cu privire la integritate

În perioada 1 ianuarie 2014 – 30 iunie 2018, CSJ a soluționat irevocabil 37 de cauze cu privire la integritate. În aceste cauze, angajații statului au contestat actele CNI. Din cele 37 de acțiuni, 14 se referă la incompatibilități, 14 – la conflicte de interese și nouă vizează nedeclararea proprietății.

17 acțiuni au fost inițiate de către primari, viceprimari și alți angajați ai administrației publice locale. Numărul mare de contestații depuse de către aceștia ar putea fi explicat prin faptul că însuși CNI a verificat cu precădere această categorie de funcționari. Alte 16 acțiuni au fost depuse de către demnitari de rang înalt, adică deputați, judecători, procurori, conducători ai unor instituții publice centrale etc. (a se vedea Anexa nr. 1).

În 65% din cauzele cu privire la integritate (24 la număr), judecătorii au respins cererile de anulare a actelor CNI. În 35% din cauze (13 la număr), actele CNI au fost anulate. Motivele anulării țin de temeinicia actelor CNI sau de încălcarea procedurii de emitere a actului de către CNI. Din cele 13 acte anulate ale CNI, nouă au fost anulate de către prima instanță, trei de către instanța de apel și două de către CSJ.

O analiză sumară a cauzelor în care actele CNI au fost anulate sugerează că judecătorii au admis acțiunile cu precădere în cazul demnitarilor de rang înalt. În cazul acestora au fost admise 10 din cele 16 acțiuni (62.5%). Astfel, au fost admise acțiunile ambilor procurori care au contestat actele CNI, a singurului judecător și a doi din cei trei deputați care au contestat actele CNI. Deputatul care a pierdut dosarul (Vladimir SAHARNEANU) nu mai deținea calitatea de deputat în momentul examinării cauzei de către instanța de apel sau CSJ. Acest fapt ar putea sugera fie că funcționarii de rang înalt au avut avocați mai buni, fie că abaterile comise de CNI în privința acestora erau mai evidente, fie că judecătorii sunt mai indulgenți în privința acestora. Aceste explicații nu se autoexclud. Astfel, în cazul Primarului mun. Chișinău, Dorin CHIRTOACĂ, instanțele judecătorești nu au putut constata care au fost faptele pe care s-a bazat CNI atunci când a conchis că primarul a acționat aflându-se în conflict de interese, o constatare care sugerează că hotărârea CNI era vădit nefondată. În același timp, în cazul lui Oleg EFRIM, ex-ministru al Justiției, și al ex-ministrului Educației, Mihail ȘLEAHTIȚCHI, actele CNI au fost anulate pe motive de procedură (depășirea termenului prevăzut de lege pentru efectuarea controlului), chiar dacă temeinicia concluziilor CNI nu a fost combătută convingător.

În cauza [nr. 3ra-632/16](#), Gheorghe DUCA, Președintele Academiei de Științe a Moldovei, a invocat încălcarea dreptului la apărare, deoarece nu a fost informat în mod adecvat despre controlul CNI și ședința CNI la care a fost luată hotărârea în privința sa. Instanțele de judecată au respins acest argument, deoarece dl Duca a beneficiat de dreptul

de a prezenta explicații și documente justificative. De asemenea, în scrisoarea de informare cu privire la inițierea controlului au fost indicate drepturile de care dispunea el și datele de contact ale angajaților CNI ce s-au ocupat de control, iar ședința CNI a avut loc cu înștiințarea prealabilă a dlui Duca. În cauza [nr. 3ra-1288/16](#) (Oleg EFRIM), reclamantul a invocat încălcarea dreptului la apărare, deoarece nu i s-a dat posibilitatea de a fi prezent în ședința CNI în care a fost examinat actul de control în privința sa. Spre deosebire de cauza dlui Duca, în cauza dlui Efrim, instanța de apel a conchis (printre alte motive) că, prin neparticiparea ultimului la ședința CNI, îi este încălcat dreptul la apărare. Motivarea din aceste dosare este greu de conciliat.

Uniformizarea practicii judiciare sau independența judecătorului?

În Republica Moldova, probabil ca și în toate sistemele de drept existente în prezent, societatea trăiește, în principal, în baza unor reguli scrise de legislativ sau executiv. În mod tradițional, în sistemele de drept continental, puterea judecătorească este percepută ca un arbitru în disputele cu statul, care trebuie să-i protejeze pe cei slabi de cei puternici și să facă dreptate. Prin deciziile lor, în mod tradițional, judecătorii din acele sisteme au sarcina de a asigura respectarea legii, nu însă și de a institui noi reguli.

Istoria confirmă în mod constant că procesul legislativ rămâne în urma evoluției societății. Relațiile sociale devin tot mai complexe și diverse, iar normele juridice, care sunt generale prin natura lucrurilor, nu oferă întotdeauna răspunsuri la toate situațiile apărute în practică. Pe de altă parte, o reglementare legală prea minuțioasă sau urmarea oarbă a legii poate afecta serios eficiența instituțiilor statului și determina nemulțumiri sociale. Mai mult, în unele țări, legile adoptate de executiv sau legislativ urmăresc scopul de a submina drepturile omului, iar uneori acestea limitează considerabil posibilitățile judecătorilor de a face dreptate. Anume din aceste motive, judecătorii nu pot refuza să facă dreptate, chiar dacă legea nu oferă soluții sau este strâmbă. Astfel, în cazul Republicii Moldova, când o lege încalcă drepturile omului, judecătorii pot sesiza Curtea Constituțională³, desconsidera prevederile actelor normative inferioare legii⁴ sau chiar pot aplica direct, în detrimentul legislației naționale, prevederile tratatului internațional în domeniul drepturilor omului⁵. În același timp, în cazul în care legea civilă nu oferă o soluție sau când această soluție nu este clară, legea cere judecătorului să aplice analogia legii sau să se conducă de principiile de drept⁶.

Legile sunt citite de puține persoane și nu toți cei care le citesc le înțeleg până la sfârșit. Pe de altă parte, justițiabilii nu sunt interesați atât de textul legii, cât de impactul pe care aceasta îl produce asupra lor. Anume din aceste considerente, modul de aplicare în practică a legii, și nu textul acesteia, determină percepția despre conținutul exact al legii, dau justițiabilului încrederea în supremația legii și creează percepția că justiția a fost făcută.

³ A se vedea art. 12¹ Cod de procedură civilă (CPC) și art. 7 alin. 3 Cod de procedură penală (CPP).

⁴ A se vedea art. 12 alin. 2 CPC și art. 7 alin. 4 CPP.

⁵ A se vedea art. 12 alin. 4 CPC și art. 7 alin. 5 CPP.

⁶ A se vedea, de exemplu, art. 12 alin. 3 CPC.

Legea nu este adoptată pentru o persoană sau pentru un grup predeterminat de persoane. Ea urmează să genereze efecte similare pentru toți cei ce cad sub incidența ei, indiferent de poziția deținută în societate, avere, apartenență politică sau alte aspecte. Anume din acest motiv, art. 16 alin. 2 al Constituției Republicii Moldova prevede că toți sunt egali în fața legii. Această normă constituțională nu consacră doar recunoașterea prin lege a egalității tuturor, dar și egalitatea în fața autorităților care o aplică. Această egalitate nu poate exista atunci când, aplicând același text de lege unor situații similare, judecătorul ajunge la soluții diametral opuse.

Sistemul de precedent, prin care interpretarea unei reguli date în hotărârile instanțelor judecătorești superioare este, de regulă, obligatorie la soluționarea cauzelor similare de către instanțele ierarhic inferioare, nu a apărut ca o emanare a voinței legiuitorului. Din contra, acesta a fost rezultatul pasivității legiuitorului, când judecătorii erau constrânși să facă dreptate în situații în care legea nu le sugera o soluție. Anume din acest motiv, precedentul nu poate invalida o normă legală, ci doar clarifica modul în care o prevedere generală se aplică în situația concretă examinată.

Justiția nu poate avea decât o singură înfățișare. Într-un sistem judiciar nu poate exista dezordine sau haos, deoarece, în acest caz, justițiabilii sunt lăsați într-o stare de insecuritate și incertitudine juridică. Instanța judecătorească supremă din fiecare stat are sarcina de a asigura un sistem judecătorec bine organizat. Având în vedere independența judecătorilor, instanța judecătorească supremă nu are pârghii directe pentru a ordona sistemul judecătorec. Urmează, totuși, de menționat că independența judecătorului reprezintă dreptul ultimului de a face justiție fără a fi influențat cu privire la soluția pe care trebuie să o ia într-un caz sau altul. În același timp, independența nu poate fi interpretată ca oferind judecătorului dreptul să neglijeze prevederile legale sau, fără motive deosebit de convingătoare, să interpreteze legea în detrimentul unei practici judiciare bine stabilite.

Probabil, principala pârghie pentru ordonarea sistemelor judiciare este uniformizarea modului de interpretare de către judecători a textelor de legi. Este deja o tradiție consacrată în sistemele judiciare europene de a respecta interpretările date legii de cea mai înaltă instanță judecătorească din stat, indiferent dacă interpretările date, conform legii, sunt obligatorii sau nu. În ultimul timp, acest principiu pare să fie extins și asupra curților de apel⁷. Respectarea interpretării legii date de instanța ierarhic superioară reprezintă un semn de respect față de această instanță, dar și o pârghie care asigură încrederea în sistemul judecătorec. Pe de altă parte, soluția dată de judecător, care contravine practicii instanței ierarhic superioare, va fi inevitabil casată. Aceasta, însă, nu înseamnă că un judecător dintr-o instanță ierarhic inferioară nu poate constata că practica judiciară bine stabilită, inclusiv practica instanței superioare, este depășită de realitățile sociale, sau că situația juridică pe care o examinează este diferită. Cu toate acestea, în acest caz, judecătorul ar trebui să fie deosebit de convingător, iar abordarea sa nu poate varia de la un caz la altul.

Respectarea interpretării legii date de instanța judecătorească supremă poate avea loc numai dacă însăși practica instanței supreme este uniformă, iar soluțiile date de aceasta

⁷ A se vedea CtEDO, Hot. *Tudor Tudor c. României*, 24 martie 2009, para 26-32.

sunt pe înțelesul judecătorilor și bine argumentate. Pe de altă parte, este normal ca practica judiciară să evolueze⁸, iar atunci când își schimbă practica, instanța supremă ar urma să scoată suficient de clar în evidență acest fapt. Cerințele în cauză au devenit și mai arzătoare în era internetului, când hotărârile instanței judecătorești supreme sunt publicate și fiecare poate avea acces la acestea din orice colț al lumii. Anume din aceste considerente, Curtea Europeană a Drepturilor Omului (CtEDO) a notat că nu există un proces echitabil atunci când instanța judecătorească supremă fie dezvoltă o practică contradictorie, fie nu contribuie la uniformizarea practicii contradictorii existente⁹.

Posibilitatea unor hotărâri judecătorești neuniforme reprezintă o caracteristică inerentă oricărui sistem juridic cu mai multe nivele de jurisdicție sau cu instanțe care au competențe distincte. Astfel de divergențe pot apărea și în cadrul aceleiași instanțe, mai ales în cazul sistemelor în care practica judecătorească nu a fost bine codificată anterior. În sine, aceste divergențe pot fi tolerate la o anumită etapă, or uniformizarea practicii judecătorești reprezintă un proces de durată. CtEDO, atunci când examinează astfel de situații, verifică dacă:

- a) divergențele sunt „profunde și persistente”;
- b) legislația internă prevede mecanisme pentru remedierea inconsecvențelor; și
- c) mecanismul este aplicat și, în caz că a fost aplicat, cu ce efecte¹⁰.

După cum a fost menționat mai sus, uniformitatea practicii judiciare determină mai multe beneficii, atât pentru justițiabili, cât și pentru sistemul judecătoresc. Cu toate acestea, procesul de uniformizare trebuie să rămână suficient de flexibil pentru a permite evoluția jurisprudenței. CtEDO nu acceptă în sistemul judecătoresc național divergențe „profunde și persistente” care să se mențină o perioadă prea lungă de timp¹¹.

Legislația Republicii Moldova prevede mai multe pârghii care să asigure uniformizarea practicii judecătorești. Printre acestea pot fi enumerate:

- a) avizele consultative ale CSJ în cauzele civile (art. 12² CPC);
- b) obligativitatea jurisprudenței CtEDO în cauzele penale (art. 7 alin. 8 și art. 427 alin. 1 p. 16 CPP);
- c) recursul în interesul legii în cauzele penale (art. 7 alin. 9 și art. 465¹ CPP);
- d) casarea în recurs a sentințelor penale contrare practicii anterioare a CSJ (art. 427 alin. 1 p. 16 CPP);
- e) hotărârile Plenului CSJ; sau
- f) sancționarea disciplinară a judecătorului pentru nerespectarea practicii judiciare uniforme (art. 4 alin. 1 lit. b) al Legii nr. 178/2014 cu privire la răspunderea disciplinară a judecătorilor).

Contează, totuși, în ce măsură aceste pârghii sunt folosite și care este cu adevărat impactul eforturilor de uniformizare a practicii judecătorești.

⁸ A se vedea CtEDO, Hot. *Atanasovski c. „Fostei Republici Iugoslave a Macedoniei”*, 14 ianuarie 2010, para. 38.

⁹ A se vedea CtEDO, Hot. *Beian c. României*, 6 decembrie 2007, para 29-40.

¹⁰ Mutatis mutandis, Hot. *Albu ș.a. c. României*, 10 mai 2012, para. 34.

¹¹ A se vedea CtEDO, Hot. *Zivic c. Serbia*, 13 septembrie 2011, para 44-47, în care această perioadă a fost de doi ani.

Respectarea practicii judiciare limitează inevitabil discreția judecătorilor și, implicit, libertatea acestora de a soluționa cauzele pe care le examinează. Curtea Constituțională a Republicii Moldova a menționat că, în soluționarea unei cauze, judecătorul trebuie să fie independent atât față de ceilalți judecători, cât și față de președintele instanței sau față de celelalte instanțe¹². Totuși, Curtea Constituțională a menționat în aceeași hotărâre că aceasta nu exclude obligația judecătorului dintr-o instanță de grad inferior de a respecta o hotărâre anterioară a unei instanțe de grad superior în ceea ce privește interpretarea legii incidente în cauza ulterioară¹³. Cu toate acestea, posibilitatea CSJ de a emite recomandări sau explicații, atunci când ele sunt date în afara cauzelor pe care le examinează, riscă să fie contrare independenței judecătorilor garantate de art. 116 din Constituția Republicii Moldova¹⁴.

¹² A se vedea Hot. Curții Constituționale 21/2016, para. 103.

¹³ *Idem*, para. 109.

¹⁴ *Idem*, para.112-113.

Practica judecătorească în cauzele privind nedeclararea proprietății

În perioada de referință, au fost identificate nouă hotărâri ale CSJ în care au fost date soluții pe marginea litigiilor referitoare la respectarea regimului juridic al declarării veniturilor și proprietății. În cinci cauze, actele CNI au fost menținute, iar în alte patru cauze acestea au fost anulate de către instanțele de judecată (toate de către prima instanță). Din cele cinci cauze în care actele CNI au fost menținute, instanțele judecătorești au confirmat faptul că reclamanții nu s-au conformat obligației de declarare deplină a veniturilor și a proprietății.

Instanțele judecătorești au anulat actele de constatare ale CNI în privința următorilor subiecți ai declarării: un judecător¹⁵, un procuror¹⁶, un ex-procuror¹⁷ și un șef de direcție din cadrul Primăriei mun. Chișinău¹⁸. Actele de constatare ale CNI menținute de instanțele judecătorești se refereau la un ex-deputat¹⁹, Președintele Academiei de Științe a Moldovei²⁰, un șef al organizației teritoriale Bălți a Cancelariei de Stat²¹, un șef de direcție din cadrul Primăriei mun. Chișinău²² și un consilier în cadrul Ambasadei Republicii Moldova în SUA²³.

Am constatat că soluțiile din unele hotărâri judecătorești nu sunt pe deplin compatibile. Incompatibilitățile țin de modul de declarare a conturilor bancare fără rulaje, justificarea averii nedeclarate și de modul în care a fost tratat argumentul funcționarului că nu a înțeles cum urma a fi declarată averea.

a) Nedeclararea conturilor bancare

În cauza nr. [3ra-1449/2016](#), judecătorii au anulat actul CNI prin care a fost constatat că nedeclararea conturilor bancare este contrară art. 4 alin. 1 d) al Legii nr. 1264/2002. Ei au conchis că nedeclararea contului nu a fost intenționată, fiindcă a fost declarată suma din acest cont, iar prin nedeclararea contului nu a fost prejudiciat statul. Actul CNI a

¹⁵ Cauza nr. 3ra-755/17 din 26 iulie 2017 (BRAȘOVEANU Vladimir).

¹⁶ Cauza nr. 3ra-863/17 din 7 iulie 2017 (DEMCIUCIN Igor).

¹⁷ Cauza nr. 3ra-1163/17 din 1 noiembrie 2017 (NICULCEA Andrei).

¹⁸ Cauza nr. 3ra-1449/16 din 21 decembrie 2016 (GURSCHE Diana).

¹⁹ Cauza nr. 3ra-992/15 din 19 august 2015 (SAHARNEANU Vladimir).

²⁰ Cauza nr. 3ra-632/16 din 25 mai 2016 (DUCA Gheorghe).

²¹ Cauza nr. 3ra-158/17 din 22 februarie 2017 (HARCENCO Anatolie).

²² Cauza nr. 3ra-1800/16 din 21 decembrie 2016 (HERȚA Veronica).

²³ Cauza nr. nr. 3r-53/18 din 18 aprilie 2018 (PITUȘCAN Veaceslav).

fost anulat, chiar dacă a fost constatat faptul nedeclarării adecvate a proprietății. În mod similar, în cauzele nr. [3ra-863/17](#), nr. [3ra-755/17](#) și nr. [3ra-1163/17](#) instanțele judecătorești au constatat că nedeclararea unor conturi cu MDL 0 (zero) rulaže nu încalcă legislația cu privire la declararea veniturilor și proprietății.

Abordarea judecătorilor din paragraful precedent contravine soluției instanțelor judecătorești din cauza nr. [3ra-1800/16](#), care a fost pronunțată anterior celor trei cauze menționate în paragraful precedent. În această cauză, argumentul reclamantei privind neindicarea tuturor conturilor bancare, pe motivul lipsei rulajului pe aceste conturi, a fost respins de judecători, deoarece legea prevedea obligația de declarare a tuturor conturilor bancare deținute, indiferent de situația acestora. În cauzele nr. [3ra-863/17](#), nr. [3ra-755/17](#) și nr. [3ra-1163/17](#), care au fost soluționate de CSJ la o diferență de patru luni, CSJ nu a menționat că și-a schimbat practica precedentă. Art. 4 alin. 1 lit. d) din Legea nr.1264/2002 privind declararea și controlul veniturilor și al proprietății (abrogată la 1 august 2016) prevedea obligația de declarare a tuturor conturilor bancare deținute. Conform Instrucțiunii privind modul de completare a declarațiilor cu privire la venituri și proprietate, aprobat prin Ordinul Președintelui CNI nr. 5 din 8 februarie 2013, urmau a fi declarate toate conturile bancare, indiferent de sold. Se pare că în cele trei cauze judecătorii au trecut cu vederea prevederile acestei instrucțiuni.

b) Constatarea diferenței vădite dintre veniturile obținute și bunurile nedeclarate

Conform art. 4 din Legea nr. 180/2011 cu privire la CNI (abrogată la 1 august 2016), CNI efectuează controlul declarațiilor cu privire la venituri și proprietate. În cazul în care constată o diferență vădită ce nu poate fi justificată între veniturile realizate pe parcursul exercitării funcției și proprietatea dobândită în aceeași perioadă, CNI sesizează organul de urmărire penală sau organul fiscal.

În cauzele nr. [3ra-755/17](#) și nr. [3ra-1163/17](#), CNI a constatat că subiecții nu și-au declarat o parte din proprietăți și a constatat încălcarea regulilor de declarare a averii. Cu toate acestea, instanțele judecătorești au anulat actele CNI, pe motiv că averea nedeclarată nu reprezenta o diferență vădită în raport cu averea dobândită în perioada declarării. În aceste cauze, judecătorii au conchis că simplul fapt al nedeclarării nu reprezintă o abatere care poate fi sancționată de către CNI. Pentru aceasta este nevoie ca proprietatea nedeclarată să nu poată fi justificată. Potrivit judecătorilor, CNI nu era în drept să sesizeze organul de urmărire penală, ci urma să dispună clasarea dosarelor. Cauza nr. [3ra-755/17](#) îl viza pe un judecător, iar cauza nr. [3ra-1163/17](#), pe un ex-procuror. Pe de altă parte, în cauzele nr. [3ra-1800/16](#) și nr. [3r-53/18](#), instanțele judecătorești au constatat că simplul fapt al nedeclarării proprietății reprezintă un temei pentru emiterea actului de constatare, indiferent de valoarea averii nedeclarate sau de posibilitatea justificării acesteia. Cauzele nr. [3ra-755/17](#) și nr. [3ra-1163/17](#) au fost examinate de către CSJ după cauza nr. [3ra-1800/16](#), însă înainte de cauza nr. [3r-53/18](#). Prin urmare, în această parte nu se poate spune că, după examinarea cauzei nr. [3ra-1800/16](#), a fost schimbată practica judecătorească.

Cauza nr. [3ra-1449/2016](#) este una similară cauzelor menționate mai sus, însă specifică. În această cauză, CNI a constatat că șefa Direcției asistență juridică a Primăriei mun. Chișinău nu a declarat unele averi și, în anul 2013, a dobândit proprietăți care depășeau veniturile sale. CNI a suspendat controlul său și a sesizat procuratura în vederea investigării penale a funcționarei pentru fals în declarații. Instanțele de judecată au anulat actul CNI, deoarece CNI nu era în drept să îl emită. Judecătorii au conchis că nu existau indicii că nedeclararea averii a fost făcută cu intenție, un element indispensabil al infracțiunii de fals în declarații. Potrivit judecătorilor, nu orice diferență între veniturile declarate și proprietatea dobândită generează dreptul CNI de a sesiza Procuratura Generală în vederea examinării prin prisma art. 352¹ Cod penal. Potrivit judecătorilor, CNI trebuia să constate diferența vădită, dar și intenția persoanei supuse controlului de a-și ascunde veniturile și proprietățile. Obligația de a stabili intenția este improprie pentru CNI, deoarece în acest caz CNI ar fi substituit organul de urmărire penală. Judecătorii au mai menționat că, pentru aprecierea diferenței vădite, CNI nu trebuie să se bazeze exclusiv pe venitul realizat și indicat în declarația pentru anul fiscal, dar și pe posibilitatea existenței mijloacelor financiare dobândite în perioada anterioară.

c) Necunoașterea modalității de declarare a bunurilor

În cauzele nr. [3ra - 1800/16](#) și nr. [3r-53/18](#), CNI a constatat că angajații statului nu și-au declarat toate averile, iar ultimii nu au contestat acest fapt. Ei totuși au contestat actele CNI, menționând că nu au declarat proprietățile pe motiv că nu au înțeles cum urmau să le declare. Judecătorii au respins cererile funcționarilor, menționând că necunoașterea modalității de declarare a bunurilor nu constituie temei de liberare de răspundere pentru nedeclararea corectă a acestora.

Abordarea din cele două cauze menționate în paragraful precedent diferă de abordarea judecătorilor din cauza nr. [3ra-755/17](#), în care actul CNI a fost anulat. Reclamant în cauza nr. [3ra-755/17](#) era un judecător. El a invocat că „datorită unor circumstanțe subiective și obiective, în declarațiile depuse au fost admise greșeli... din cauza confuziilor dintre noțiuni juridice”. Instanțele de judecată au anulat actul CNI, pe motiv că nu orice indicare inexactă sau incompletă constituie temei pentru CNI să îl emită. În acest caz nu au fost declarate două terenuri, cota-parte a soției într-un apartament, două automobile, cinci conturi bancare, acțiuni și cote de participare în companii. Abordarea judecătorilor din această cauză nu poate fi conciliată cu abordarea judecătorilor din cauzele nr. [3ra - 1800/16](#) și nr. [3r-53/18](#). Această diferență nu poate fi explicată de schimbarea practicii judiciare, deoarece cauza nr. [3ra - 1800/16](#) a fost examinată de CSJ până la cauza nr. [3ra-755/17](#), iar cauza nr. [3r-53/18](#) – după cauza nr. [3ra-755/17](#).

Practica judecătorească în cauzele privind nedeclararea conflictelor de interese

În perioada de referință, au fost identificate 14 hotărâri ale CSJ cu privire la încălcarea regimului juridic al conflictului de interese. Ele se referă la actele de constatare ale CNI în privința a trei primari²⁴, a unui viceprimar²⁵, unui președinte de raion²⁶, a Președintelui Academiei de Științe a Moldovei²⁷, directorului Agenției pentru Eficiență Energetică²⁸, a doi miniștri²⁹ și a unui viceministru³⁰, a președintelui Curții de Conturi³¹, a unui șef adjunct al Direcției generale arhitectură, urbanism și relații funciare a Consiliului Municipal Chișinău³², precum și a președintelui Comitetului Național de Etică al Ministerului Sănătății³³.

În nouă din cele 14 cauze analizate, actele CNI au fost menținute de către instanțele de judecată, în timp ce în celelalte cinci cauze actele CNI au fost anulate. Din cele nouă cauze în care actele CNI au fost menținute, instanțele judecătorești au constatat că reclamanții nu s-au conformat obligației de informare despre conflictul de interese. Acest lucru a fost considerat suficient pentru constatarea încălcării regimului cu privire la conflictul de interese³⁴.

Din cele cinci cauze în care actele CNI au fost anulate, două acte au fost anulate pe motive de nerespectare a procedurii de emitere a actului de constatare. În ambele cazuri, instanțele judecătorești au dispus anularea actului de constatare al CNI pe motiv de depășire a termenului pentru efectuarea controlului³⁵. În celelalte trei cauze, judecătorii

²⁴ Cauza nr. 3ra-1254/16 din 28 septembrie 2016 (BAHCIVANJI Gheorgi); Cauza 3ra-225/17 din 10 martie 2017 (AMBROS Alexandru); Cauza 3ra-353/17 din 29 martie 2017 (CHIRTOACĂ Dorin).

²⁵ Cauzele 3ra-5/17 din 25 ianuarie 2017 și 3ra-90/17 din 22 martie 2017 (GROZAVU Nistor).

²⁶ Cauza nr. 3ra-1256/15 din 30 septembrie 2015 (SĂU Victor).

²⁷ Cauza nr. 3ra -636/16 din 14 decembrie 2016 (DUCA Gheorghe).

²⁸ Cauza nr. 3ra-1661/16 din 17 noiembrie 2016 (STRATAN Mihail).

²⁹ Cauzele nr. 3ra-1288/16 din 28 septembrie 2016 (EFRIM Oleg) și nr. 3ra-1515/15 din 2 decembrie 2015 (SLEAHTIȚCHI Mihail).

³⁰ Cauza nr. 3ra-1111/16 din 29 iulie 2016 (GRAMA Octavian).

³¹ Cauza nr. 3ra-848/16 din 29 iunie 2016 (URECHEAN Serafim).

³² Cauza nr. 3ra-743/16 din 25 mai 2016 (BLAJ Radu).

³³ Cauza nr. 3ra-7/16 din 3 februarie 2016 (GHICAVÎI Victor).

³⁴ Alin. (1) art. 9 al Legii nr. 16 din 15 februarie 2008 cu privire la conflictul de interese.

³⁵ Cauza nr. 3ra-1515/15 din 2 decembrie 2015 (SLEAHTIȚCHI Mihail). O situație similară a fost constatată în cauza nr. 3ra-1288/16 din 28 septembrie 2016 (EFRIM Oleg).

au constatat că reclamantii nu aveau obligația legală de a respecta regimul conflictului de interese³⁶, fie că acțiunea reclamantului nu a fost influențată de un interes personal³⁷, fie că nu a putut fi stabilit exact care comportament al reclamantului a prezentat un conflict de interese care trebuia să fie declarat³⁸. Ultimul caz îl vizează pe fostul Primar de Chișinău, (cauza nr. [3ra-353/17](#)). Actul CNI a fost anulat de judecători pe motiv că CNI a constatat conflictul de interese fără a menționa în act care comportament anume prezintă conflict de interese și nici în ce a constatat interesul Primarului. În această cauză, CNI a fost sesizată de către un deputat al Partidului Socialiștilor din Republica Moldova (PSRM) și consilierul municipal, Ion Ceban.

În cele 14 cauze care vizau contestarea actelor CNI cu privire la stabilirea conflictelor de interese, nu au fost constatate contradicții între deciziile CSJ. Cu toate acestea, câteva cauze merită a fi scoase în evidență.

În cauza nr. [3ra-5/17](#) (unica în care CSJ a schimbat soluția instanțelor inferioare), judecătorii au stabilit că, chiar și în cazul unor activități „tehnice” legate de exercitarea atribuțiilor de serviciu (contrasemnarea planului de organizare a șantierului), funcționarul are obligația să declare conflictul de interese. Cazul îl vizează pe viceprimarul de Chișinău, și soția lui, care activa într-o direcție a primăriei subordonată ierarhic viceprimarului. Anterior, Curtea de Apel Chișinău a anulat actul de constatare al CNI, deoarece simpla semnare a unui plan de organizare (anterior semnat și de către soția acestuia) reprezintă o acțiune tehnică. Potrivit instanței de apel, aceasta nu a putut influența nicidecum îndeplinirea obiectivă și imparțială a obligațiilor și responsabilităților ce îi revin reclamantului.

Soluția CSJ descrisă în paragraful precedent a fost urmată ulterior de către Curtea de Apel Chișinău în cauza nr. [3ra-225/17](#). Aceasta a stabilit că, în cazul prezenței unui conflict de interese, reclamantul trebuie să se abțină inclusiv de la activități care pot fi catalogate ca fiind formale sau tehnice. Cauza îl vizează pe primarul mun. Ungheni. În acest caz, Primarul a declarat conflictul de interese și s-a abținut de la participarea la luarea deciziei cu privire la o licitație la care participa SRL-ul în care soția sa deținea 100% din capitalul statutar. Cu toate acestea, el a semnat dispozițiile de plată pentru executarea contractelor de achiziții. În acest caz, instanțele judecătorești au sugerat că, deși semnarea prezintă o formalitate menită să execute decizia comisiei de achiziții, reclamantul trebuia să se abțină inclusiv de la semnarea dispozițiilor de plată și semnarea contractelor încheiate cu firma soției. Această soluție a fost menținută de către CSJ.

³⁶ Cauza nr. 3ra-7/16 din 3 februarie 2016 (GHICAVÎI Victor).

³⁷ Cauza nr. 3ra-848/16 din 29 iunie 2016 (URECHEAN Serafim). Judecătorii au constatat că folosirea automobilului de serviciu pentru participarea la un eveniment monden nu încalcă legea, deoarece invitația de a participa la eveniment a fost expediată Președintelui Curții de Conturi și înregistrată în registrul de corespondență al instituției. Reclamantul nu putea să nu știe că evenimentul în cauză este unul privat, iar participarea la acesta nu era obligatorie și nu ținea de executarea atribuțiilor de serviciu. În acest caz, motivarea primei instanțe pare mai plauzibilă, mai ales având în vedere că evenimentul a avut loc după orele de lucru.

³⁸ Cauza nr. 3ra-353/17 din 29 martie 2017 (CHIRTOACĂ Dorin). Actul CNI a fost anulat de judecători pe motiv că CNI a constatat conflictul de interese fără a menționa în act care comportament anume prezintă conflict de interese și nici în ce a constatat interesul dlui Chirtoacă. În această cauză, CNI a fost sesizată de deputatul Ion CEBAN.

Practica judecătorească în cauzele privind incompatibilitățile

În perioada de referință, au fost identificate 14 hotărâri ale CSJ cu privire la încălcarea regimului incompatibilităților. Ele se referă la doi deputați în Parlamentul Republicii Moldova³⁹, Președintele Adunării Populare a Găgăuziei⁴⁰, patru primari⁴¹, un viceprimar⁴², trei șefi ai inspectoratelor fiscale raionale⁴³, șeful Serviciului securitate internă și combatere a corupției din cadrul MAI⁴⁴, un șef de Secție administrație publică din cadrul Consiliului Raional Căușeni⁴⁵ și un secretar al consiliului unei comune⁴⁶. Aspectul de bază examinat de instanțe se referă la cumularea funcțiilor de către subiecții vizați. Din cele 14 cauze analizate, în 10 actele CNI au fost menținute de către instanțele de judecată. În celelalte patru cauze, actele CNI au fost anulate.

În cauza nr. [3ra-1476/16](#), Curtea de Apel Chișinău a constatat că statutul de deputat este compatibil cu calitatea de șef de catedră, deoarece această funcție nu este remunerată. Decizia respectivă a fost menținută de CSJ. Anterior, prima instanță a ajuns la concluzia că postul de șef de catedră este remunerat, respectiv incompatibil cu funcția de deputat, pe motiv că șeful de catedră primește alte remunerări periodice decât salariul. Reclamant în această cauză este un deputat care a aderat la Partidul Democrat din Moldova.

Abordarea instanței de apel și a CSJ din cauza nr. [3ra-1476/16](#) este incompatibilă cu poziția CSJ din cauzele nr. [3ra-1466/16](#), [3ra-1360/17](#) și [3ra-387/17](#). În aceste cauze, CSJ a conchis că postul de funcționar public este incompatibil cu orice funcție remunerată, inclusiv dacă remunerarea nu este sub formă de salariu și nu este primită lunar. Ultimele trei cauze se refereau la compatibilitatea funcției de consilier local cu statutul de funcționar public. Reclamanții au invocat că nu primesc o remunerare pentru că sunt consilieri, iar CSJ a respins acest argument. Cauza nr. [3ra-1466/16](#) a fost examinată de CSJ înainte

39 Cauza 3ra -1476/16 din 28 decembrie 2016 (HOTINEANU Vladimir) și 3ra-947/17 din 1 noiembrie 2017 (GOLOVIN Boris).

40 Cauza nr. 3ra-599/16 din 20 aprilie 2016 (CONSTANTINOV Dmitri).

41 Cauzele nr. 3r-188/15 din 26 august 2015 (NOVAC Ion), nr. 3ra-527/16 din 6 aprilie 2016 (TIPA Fiodor), 3ra-483/17 din 10 mai 2017 (JEREGHI Victor) și 3ra-1316/17 din 29 noiembrie 2017 (TARLEV Petru).

42 Cauza nr. 3ra-598/16 din 13 aprilie 2016 (VRABIE Ivan).

43 Cauzele nr. 3ra-1466/16 din 5 octombrie 2016 (REZNIC Victor), 3ra-387/17 din 5 aprilie 2017 (NIȚELEA Anatolie), 3ra-1360/17 din 29 noiembrie 2017 (DIACIOC Valeriu).

44 Cauza nr. 3ra-858/15 din 17 iunie 2015 (MAIDUC Vladimir).

45 Cauza nr. nr.3r-44/15 din 11 februarie 2015 (CĂTĂNOI Artemie).

46 Cauza nr. 3ra-950/16 din 13 iulie 2016 (IVANOVA Svetlana).

de cauza nr. [3ra -1476/16](#), iar cauzele nr. [3ra-1360/17](#) și [3ra-387/17](#), după cauza nr. [3ra -1476/16](#). Prin urmare, în cauza nr. [3ra -1476/16](#) nu putem vorbi despre schimbarea practicii CSJ.

Într-o singură cauză, nr. [3ra-947/17](#), CSJ a schimbat soluția instanțelor inferioare. În speță, CNI a constatat că, în timpul mandatului, în termen de 30 zile, deputatul trebuie să renunțe la o funcție retribuită obținută în perioada mandatului de deputat. Instanțele judecătorești au anulat decizia CNI, pe motiv că, după câștigarea concursului de angajare în calitate de conducător al unei instituții medicale, deputatul a suspendat contractul de muncă prin care a fost angajat în calitate de conducător al instituției medicale. Nu am putut verifica dacă această abordare a instanțelor judecătorești a fost urmată și în alte cauze, deoarece nu s-au găsit cauze similare. Abordarea instanțelor judecătorești din această cauză reprezintă o interpretare extensivă a legii și creează premise pentru cumularea de facto în viitor a funcțiilor incompatibile cu statutul de deputat.

ANEXA NR. 1 SOLUȚIILE JUDECĂTORILOR ÎN CAUZELE CU PRIVIRE LA INTEGRITATE

Nr.	Funcții „înalte”	Soluția finală pe caz
1	Ex-deputat în Parlamentul Republicii Moldova	Menținută decizia CNI
2	Președinte al r-ului Soroca	Menținută decizia CNI
3	Ministru al Educației și ulterior consilier al Președintelui Republicii Moldova	Casată decizia CNI
4	Președinte al Adunării Populare a Unității Teritoriale Autonome Găgăuzia	Menținută decizia CNI
5	Președinte al Academiei de Științe a Moldovei	Menținută decizia CNI
6	Președinte al Curții de Conturi	Casată decizia CNI
7	Viceministru al Sănătății	Menținută decizia CNI
8	Ministru al Justiției	Casată decizia CNI
9	Președinte al Academiei de Științe a Moldovei	Menținută decizia CNI
10	Deputat în Parlamentul Republicii Moldova	Casată decizia CNI
11	Șeful Serviciului securitate internă și combatere a corupției din cadrul Ministerului Afacerilor Interne	Casată decizia CNI
12	Primar, mun. Chișinău	Casată decizia CNI
13	Procuror, Procuratura sect. Buiucani	Casată decizia CNI
14	Judecător, Judecătoria Centru	Casată decizia CNI
15	Ex-procuror în Procuratura Generală	Casată decizia CNI
16	Deputat în Parlamentul Republicii Moldova	Casată decizia CNI
Total menținute		6
		Total casate

Nr.	Funcții de o importanță redusă	Soluția finală pe caz
1	Șef al Secției administrație publică din cadrul Consiliului Raional Căușeni și jurist la Centrul de Asistență și Protecție a Victimelor Traficului de Ființe Umane din aceeași localitate	Menținută decizia CNI
2	Viceprimar, mun. Chișinău	Menținută decizia CNI
3	Primar, s. Sălcuța, r. Căușeni	Menținută decizia CNI
4	Președinte al Comitetului Național de Etică al Ministerului Sănătății (numit prin ordinul Ministerului sănătății)	Casată decizia CNI
5	Primar, s. Coșernița, r. Criuleni	Menținută decizia CNI
6	Viceprimar, s. Hîrbovăț, r. Anenii Noi	Menținută decizia CNI
7	Șef adjunct al Direcției generale arhitectură, urbanism și relații funciare al Consiliului mun. Chișinău	Menținută decizia CNI
8	Secretar al Consiliului com. Grădinița, r. Căușeni, și asistent social comunitar	Menținută decizia CNI
9	Primar, s. Pervomaisc, r. Căușeni	Menținută decizia CNI
10	Șef al Inspectoratului Fiscal de Stat Ungheni și consilier local în cadrul Consiliului raional Ungheni	Menținută decizia CNI
11	Director al Agenției pentru Eficiența Energetică	Menținută decizia CNI
12	Șef al Direcției asistență juridică a Primăriei mun. Chișinău	Casată decizia CNI
13	Director al Direcției Generale Finanțe a Primăriei mun. Chișinău	Menținută decizia CNI
14	Șef al OT Bălți al Cancelariei de Stat	Menținută decizia CNI
15	Primar, mun. Ungheni	Menținută decizia CNI
16	Șef al Inspectoratului Fiscal Căușeni	Menținută decizia CNI

17	Primar, s. Bulboaca, r. Anenii Noi	Casată decizia CNI
18	Șef al Inspectoratului Fiscal Ștefan-Vodă	Menținută decizia CNI
19	Primar, s. Bașcalia, r. Basarabasca	Menținută decizia CNI
20	Viceprimar, mun. Chișinău	Menținută decizia CNI
21	Consilier în cadrul Ambasadei RM în SUA	Menținută decizia CNI
Total menținute Total casate		17
		3

ANEXĂ NR. 2: NEDECLARAREA PROPRIETĂȚII

Nr.	Nr. dosar CSJ	Data hot CSJ	Reclamant	Funcția deținută	Obiectul	Actul de constatare (nr. și data)	Esența abaterii constatate de CNI/ANI	Decizia CNI/ANI	Argumentele reclamantului	Soluția și motivația instanțelor ierarhic inferioare	Soluția CSJ	Motivarea CSJ	Comentarii
1	nr.3ra-858/15	6/17/2015	MAIDUC Vladimir	Șef al Serviciului securitate internă și combatere a corupției din cadrul Ministerului Afacerilor Interne	Încălcarea regimului juridic al declarării veniturilor și proprietății	nr.23/1 din 13 iunie 2013	Fiind polițist, el ar fi exercitat (prin persoane intermediare) activitate de întreprinzător și conducea societăți comerciale.	Actul de constatare nu este public	Reclamantul consideră că nu există nicio probă care ar confirma conducerea întreprinderilor. CNI eronat a calificat administratorii întreprinderilor drept intermediari, deoarece ei erau angajați ai întreprinderilor în cauză, în care reclamantul este unicul asociat. La 2 iulie 2014, apelul CNI a fost respins.	La 23 decembrie 2013, Judecătoria Rîșcani mun. Chișinău a anulat actul CNI. Instanța a constatat că, la data actelor de constituire ale SRL „Vistina”, nu era în vigoare Legea nr. 320 din 27 decembrie 2012 cu privire la activitatea poliției și statutul polițistului. CNI nu a prezentat probe care ar confirma că, la 5 aprilie 2013, data intrării în vigoare a legii menționate, reclamantul a desfășurat personal sau prin intermediul unei terțe persoane, activitate de întreprinzător.	Recurs inadmisibil	Reprezentanța CNI a depus cererea de recurs în lipsa împuternicirilor și cu omiterea termenului de recurs.	CNI nu a depus recurs în termen. Mai mult, recursul depus peste termen a fost semnat de către o persoană neîmputernicită.
2	nr.3ra-992/15	8/19/2015	SAHARNEANU Vladimir	Deputat în Parlamentul Republicii Moldova	Încălcarea regimului juridic al declarării veniturilor și proprietății	nr.04/12 din 30 ianuarie 2014	Reclamantul nu a declarat două transferuri bănești din anul 2012, în valoare de USD 1,205, și nouă conturi bancare (pe care se aflau circa MDL 4,500). În declarația de avere nu au fost indicate 204 acțiuni deținute la compania „Mega Prim” și cotele-părți în capitalul social al SRL „Gazeta românească”, „Vocea Basarabiei”, „Emico”, „Albasat-TV” și „Albasat” și „TV Euronova”.	Constată încălcarea regimului juridic al declarării veniturilor și proprietății, suspendă controlul și sesizează Procuratura Generală privind falsul în declarații (art.352/1 Cod penal).	Veniturile realizate pe parcursul exercitării funcției trebuie să fie corelate cu cele dobândite în aceeași perioadă și numai dacă se constată o diferență vădită. CNI nu a făcut nici cea mai elementară evaluare a veniturilor, pentru a putea determina cu certitudine dacă există sau nu o diferență vădită între cele dobândite și cele declarate. Valoarea totală a sumelor din conturile bancare nedecarate este una derizorie.	La 14 iunie 2014, Judecătoria Rîșcani, mun. Chișinău, a respins acțiunea. Apelul a fost respins la 12 februarie 2015.	Recurs inadmisibil	Recursul nu se încadrează în temeiurile legale.	O soluție similară cauzei Saharneau a fost emisă în cauzele Herța și Pitușcan, în care instanțele judecătorești au constatat că valoarea averii nedecarate și posibilitatea justificării ei sunt irelevante. Abordarea instanțelor de judecată din aceste cauze diferă de cauzele Brașoveanu, Niculcea și Demciucin, în care judecătorii au constatat că nedecararea unei părți din proprietăți nu este contrară regimului juridic al declarării averii. În ultimele trei cauze a fost constatat că, pentru ca acest regim să fie încălcat, este nevoie ca averea să nu poată fi justificată.
3	nr.3ra-632/16	5/25/2016	DUCA Gheorghe	Președinte al Academiei de Științe a Moldovei	Încălcarea regimului juridic al declarării veniturilor și proprietății	nr.02/151 din 14 august 2014	Reclamantul nu ar fi indicat în declarația cu privire la veniturile și proprietățile patru terenuri extravilane amplasate în r. Singerei, 17 conturi bancare pe care se află echivalentul a aproximativ de MDL 815,000, diverse acțiuni (în valoare de MDL 4,000) și cote-părți în societăți comerciale - 10% din capitalul social al SRL „Avantchim” și 30% din capitalul social al SRL „Excert-Com”.	CNI a constatat încălcarea regimului juridic al declarării veniturilor și proprietății și a decis sesizarea Procuraturii Generale în vederea examinării prin prisma prevederilor art. 352/1 Cod penal (falsul în declarații).	Reclamantul a invocat încălcarea dreptului la apărare, deoarece nu a fost informat despre control și participarea la ședința CNI. Nedecararea a două loturi constituie o omisiune neintenționată, condiționată de neîmplinirea în administrarea terenurilor, deoarece le-a transmis în gestiune gratuită unei terțe persoane. La momentul completării declarației nu cunoștea că și soția sa are în proprietate loturi de teren, constatând doar ulterior că acestea i-au fost transmise prin donație. Cu referire la nedecararea a 17 conturi bancare, o parte sunt deschise pe numele Mariei DUCA, unele erau conturi salariale, altele destinate achitării burselor doctoranzilor Federației Mondiale a Savaților, altele au fost deschise în procesul de colaborare cu instituțiile de învățământ din străinătate sau cu ocazia plecării în străinătate la diferite evenimente.	Prin Hotărârea Judecătoria Rîșcani, mun. Chișinău, din 24 aprilie 2015, acțiunea a fost respinsă ca neîntemeiată. Reclamantul a beneficiat de dreptul acordat de a prezenta explicații și documente justificative. În scrisoarea de informare cu privire la inițierea procedurii de control au fost indicate drepturile de care dispune reclamantul și datele de contact ale angajaților CNI ce s-au ocupat nemijlocit de control. Dispunând de informațiile nominalizate, nu poate fi invocată încălcarea dreptului la apărare, iar ședințele Comisiei au loc cu înștiințarea prealabilă a subiectului controlului. Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 22 decembrie 2015, a fost respins apelul reclamantului.	Încetarea procedurii de recurs	La 25 mai 2016, reclamantul și-a retras recursul, iar CSJ a admis cererea.	Reclamantul a invocat încălcarea dreptului la apărare deoarece nu a fost informat din timp despre ședința CNI. O situația similară a avut loc în cauză dlui Efrim, unde instanța a constatat că neinformarea despre ședința CNI încălcă dreptul la apărare.
4	nr.3ra-1449/2016	12/21/2016	GURSCHI Diana	Șef al Direcției asistență juridică a Primăriei mun. Chișinău	Încălcarea regimului juridic al declarării veniturilor și proprietății	nr.04/237 din 9 iulie 2015	Neindicarea în declarația pe venit a contului de card salarial deschis în 2007, cu suma de MDL 221.19, a patru construcții amplasate în mun. Chișinău, str. Drumul Viilor 75, și a terenului pe care se aflau acestea, în care reclamanta deține 1/4 cotă-parte. CNI a constatat existența unei diferențe vădite între veniturile realizate pe parcursul anului 2013 și proprietatea dobândită în aceeași perioadă - teren și construcții cumpărate cu MDL 145,000.	CNI a decis suspendarea controlului privind încălcarea regimului juridic al declarării veniturilor și proprietății și sesizarea Procuraturii Generale în vederea examinării prin prisma prevederilor art. 352/1 Cod penal (falsul în declarații) a faptului procurat constituie economiile pe parcursul activității sale, din salariul pe anul 2013 și din sărbătorirea unui eveniment de familie. Contul de card a fost reflectat indirect la rubrica „venitul salarial”.	În realitate, construcțiile sunt parțial dărâmate și urmează a fi demolate, deoarece erau în stare deplorabilă. În anul 2013, reclamanta a dobândit dreptul de proprietate asupra terenului pe care sunt situate construcțiile. Prin indicarea în declarație a bunului principal (terenul), apriori se subscriu și bunurile accesorii (construcțiile). Originea mijloacelor financiare destinate terenului procurat constituie economiile pe parcursul activității sale, din salariul pe anul 2013 și din sărbătorirea unui eveniment de familie. Contul de card a fost reflectat indirect la rubrica „venitul salarial”.	Prin Hotărârea Judecătoria Rîșcani, mun. Chișinău, din 26 ianuarie 2016, a fost anulat actul de constatare. CNI nu era în drept să emită actul contestat deoarece nu existau indicii că acțiunile reclamantei constituie infracțiunea fals în declarații. Nu orice diferență între veniturile declarate și cele efectiv constatate pe parcursul exercitării funcției și proprietatea dobândită generează dreptul CNI de a sesiza Procuratura Generală în vederea examinării prin prisma art. 352/1 Cod penal. CNI trebuie să constate o diferență vădită și intenția persoanei supuse controlului de a ascunde venituri și proprietăți. CNI nu a putut demonstra aceste fapte. Instanța a mai indicat că nedecararea contului de card nu a fost intenționată, iar suma din acest cont a fost declarată. Nedecararea acestui cont nu a prejudiciat statul. Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 25 mai 2016, apelul CNI a fost respins.	Recurs inadmisibil	Recursul nu se încadrează în temeiurile legale.	Actul ANI a fost anulat, chiar dacă a fost constatat faptul nedecarării adecvate a proprietății. Pe de altă parte, instanța obligă CNI să constate intenția persoanei de a săvârși fapta incriminată, deși, potrivit legii, aceasta este sarcina procuraturii. Nu este clar dacă, după anularea actului CNI, ANI a reluat procedura de control a averilor dnei Gurschi, care a fost suspendată prin actul CNI anulat de judecătorii.
5	nr.3ra-1800/16	12/21/2016	HERȚA Veronica	Director al Direcției Generale Finante a Primăriei mun. Chișinău	Încălcarea regimului juridic al declarării veniturilor și proprietății	nr.04/238 din 9 iulie 2015	Nedecararea venitului obținut de la SRL "Asetorin-Agro" pentru anul 2013, în mărime de MDL 2,534.2, a două terenuri pentru construcții, trei construcții accesorii terenurilor respective, opt terenuri agricole, mijloc de transport de model "Volkswagen Vento" din anul 2010 și cinci conturi bancare.	CNI a constatat încălcarea regimului juridic al declarării veniturilor și proprietății și sesizarea Procuraturii Generale în vederea examinării prin prisma prevederilor art. 352/1 Cod penal (fals în declarații).	Venitul obținut de la acest SRL a fost reflectat în declarația cu privire la impozitul pe venit pentru anul 2013. În declarația cu privire la venituri și proprietăți au fost indicate casele de locuit, nefiind necesar să fie declarate și terenurile pe care sunt amplasate. La fel au fost reflectate două cote ale bunurilor, care au fost transmise prin moștenire în anul 2012, iar altele nici nu sunt evaluate. Automobilul a fost instrăinat în bază de procură în anul 2010, iar cumpărătorul nu l-a înregistrat pe numele său. Două conturi bancare sunt destinate achitării a două linii de credit, care au fost declarate. În ceea ce privește cele trei carduri, ele sunt salariale, unul având rulajul de MDL 0, al doilea - MDL 0,14 și ultimul - MDL 4,175.98.	Recurs inadmisibil	Recursul nu se încadrează în temeiurile legale.	Judecătorii au menționat faptul că necunoașterea modalității de declarare a bunurilor imobile deținute cu drept de proprietate nu constituie temei de liberare de răspundere pentru nedecararea corectă a acestora. Argumentele reclamantului privind neindicarea tuturor conturilor bancare pe motivul lipsei rulajului pe aceste conturi a fost respins, deoarece legea stabilește expres obligația de declarare a tuturor conturilor bancare deținute, indiferent de situația acestora. Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 06 iulie 2016, apelul a fost respins.	
6	nr.3ra-158/17	2/22/2017	HARCENCO Anatolie	Șef OT Bălți al Cancelariei de Stat	Încălcarea regimului juridic al declarării veniturilor și proprietății	nr.02/214 din 11 iunie 2015	Nedecararea unor conturi bancare cu soldul de MDL 5.77, MDL 19.63, a venitului soției (aprox. MDL 170,000), venitului din pensie (aprox. MDL 2,000), unor terenuri și construcții accesorii din mun. Bălți, a unei remorci SCHIF M2, a două construcții (30 mp), precum și a acțiunilor din două companii ale căror fondator/acționar este.	CNI a constatat încălcarea regimului juridic al declarării veniturilor și proprietății și a decis Sesizarea Procuraturii Generale a Republicii Moldova, în vederea examinării acestui fapt prin prisma prevederilor art. 352/1 al Codului penal (falsul în declarații).	P. 50 al Regulamentului CNI stabilește necesitatea constatării unei diferențe substanțiale între veniturile realizate pe parcursul exercitării funcției și proprietatea dobândită în aceeași perioadă, care nu poate fi justificată. CNI ar fi obligată să adopte un act de constatare prin care să dispună clasarea cauzei.	Prin Hotărârea Judecătoria Rîșcani, mun. Chișinău, din 29 decembrie 2015, acțiunea a fost respinsă. Instanța de fond a precizat că CNI nu a verificat existența unei diferențe vădite dintre venituri și proprietăți, ci nedecararea completă a proprietății, astfel fiind încălcat regimul juridic al declarării. Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 13 octombrie 2016, a fost respins apelul declarat.	Recurs inadmisibil	Recursul nu se încadrează în temeiurile legale.	Abordarea instanțelor este similară cauzelor Herța și Pitușcan prin care reiterau că simplul fapt al nedecarării proprietății este un temei pentru emiterea actului de constatare, indiferent de valoarea bunurilor nedecarate. În același timp soluția este contradictorie cauzelor Brașoveanu și Herța sunt similare, dar soluțiile sunt diferite.
7	nr.3ra-863/17	7/7/2017	DEMCIUCIN Igor	Procuror, Procuratura sect. Buiucani	Încălcarea regimului juridic al declarării veniturilor și proprietății	nr.02/77 din 24 martie 2016	Nedecararea în declarație a trei conturi bancare cu rulaj de MDL 0 și sold de MDL 0.	CNI a constatat încălcarea regimului juridic al declarării averilor și a sesizat Procuratura Generală în vederea examinării prin prisma prevederilor art. 352/1 Cod penal (falsul în declarații).	Omisunile admise în conținutul declarațiilor depuse (conturi bancare cu rulaj MDL 0) sunt neesențiale și nu au fost admise cu rea intenție. Reclamantul ar fi invocat 19 cazuri similare în care CNI ar fi clasat proceduri în situații similare.	Prin Hotărârea Judecătoria Rîșcani, mun. Chișinău, din 23 septembrie 2016, acțiunea a fost admisă. Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 9 februarie 2017, a fost menținută hotărârea primei instanțe, deoarece CNI, în cadrul controlului veniturilor realizate pe parcursul anului 2014 și al proprietății dobândite în aceeași perioadă, a stabilit lipsa unei diferențe vădite. Instanța de fond a acordat în calitate de prejudiciu moral suma de MDL 5000.	Recurs inadmisibil	Recursul nu se încadrează în temeiurile legale.	Instanțele judecătorești au constatat că nedecararea unor conturi cu MDL 0 rulaie nu încălcă legislația cu privire la declararea averilor. Abordarea din această cauză contravine soluțiilor instanțelor judecătorești din cauzele Herța și Pitușcan, în care judecătorii au menționat că obligația de declarare se referă la toate conturile bancare, indiferent de sumele aflate în aceste conturi. Totuși, soluția din cauza Demciucin este similară cu cea din cauza Niculcea (ambii procurori).

Nr.	Nr. dosar CSJ	Data hot CSJ	Reclamant	Funcția deținută	Obiectul	Actul de constatare (nr. și data)	Esența abaterii constatate de CNI/ANI	Decizia CNI/ANI	Argumentele reclamantului	Soluția și motivația instanțelor ierarhic inferioare	Soluția CSJ	Motivarea CSJ	Comentarii
8	nr. 3ra-755/17	7/26/2017	BRAȘO-VEANU Vladimir	Judecător, Judecătoria Centru	Încălcarea regimului juridic al declarării veniturilor și proprietății	nr.03/143 și nr.03/144 din 28 aprilie 2016	Nedeclararea unui transfer din Rusia în mărime de EUR 500, a două terenuri cu suprafața totală în mărime de 0,1031 ha, cota-parte 1/3 a soției dintr-un apartament din Ialoveni, cota-parte a fiicei dintr-un apartament din Chișinău, un automobil „Hyunday Matrix” și un „Vaz 21011”, cinci conturi bancare cu rulaj necunoscut, cota-parte de 20% la SRL „Inocom”, 14 acțiuni cu nominalul de MDL 10 fiecare la SA „Alicom” și 102 acțiuni cu nominalul de MDL 10 fiecare la SA „Moldcarton”.	CNI a constatat încălcarea regimului juridic al declarării intereselor personale pentru anul 2014 pe motivul nedeclarării averii, sesizarea Procuraturii Generale a Republicii Moldova în vederea examinării faptului admiterii falsului în declarații (art. 352/1 al Codului penal).	„Datorită unor circumstanțe subiective și obiective, în declarațiile depuse de el au fost admise greșeli, unele mecanice, altele în lipsa informației sau din cauza confuziilor dintre noțiunii juridice”. Reclamantul a declarat că nu s-a constatat o diferență vădită între veniturile realizate în anul 2014 și proprietatea dobândită în această perioadă.	Prin hotărârea Judecătoriai Rîșcani mun. Chișinău din 4 octombrie 2016, acțiunea a fost admisă. Prin decizia Curții de Apel Bălți din 16 februarie 2017, a fost menținută hotărârea primei instanțe, deoarece nu orice indicare inexactă sau incompletă constituie temei pentru CNI de sesizare a organului de urmărire penală, ci doar cazurile când se constată o diferență vădită între veniturile realizate pe parcursul exercitării funcției și proprietatea dobândită în aceeași perioadă.	Respins recursul ANI	Instanța de recurs reiterează argumentele instanțelor ierarhic inferioare.	În această cauză CNI a constatat că judecătorul nu și-a declarat o parte din proprietăți. Acest fapt nu a fost contestat de către judecător. Cu toate acestea, instanțele judecătorești au anulat actul CNI pe motiv că averea nedeclarată nu reprezenta o diferență vădită în raport cu averea dobândită de judecător în perioada în cauză. În alte cauze similare (Herța, Pitușcan), instanțele judecătorești reit erau că simplul fapt al nedeclarării proprietății este un temei pentru emiterea actului de constatare, indiferent de valoarea bunurilor nedeclarate. În acest caz, judecătorii au conchis că simplul fapt al nedeclarării nu reprezintă o abatere care poate fi sancționată de către CNI. Pentru aceasta este nevoie ca proprietatea nedeclarată să nu poată fi justificată.
9	nr. 3ra-1163/17	11/1/2017	NICULCEA Andrei	Ex-procuror în Procuratura Generală	Încălcarea regimului juridic al declarării veniturilor și proprietății	nr.03/254 din 30 iunie 2016	Nedeclararea unui transfer bancar în valoare de RUB 10,000 (echivalentul a MDL 3,600), a unui apartament aflat în folosință și a unui cont cu rulajul de MDL 0.	CNI a constatat încălcarea regimului juridic al declarării veniturilor și proprietăților și a decis sesizarea Procuraturii Generale privind faptul indicării intenționate în declarația pentru anul 2014 a unor date inexacte și incomplete, în vederea examinării prin prisma prevederilor art. 352/1 Cod penal (falsul în declarații).	CNI nu a constatat și nu a indicat în actul contestat că suma (transferul) a intrat în patrimoniul declarantului anume în perioada de exercitare a funcției, iar suma respectivă nu poate fi calificată drept diferență vădită.	Prin Hotărârea Judecătoriai Chișinău, sediul Rîșcani, din 24 ianuarie 2017, a fost admisă acțiunea reclamantului. Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 13 iunie 2017, a fost menținută hotărârea Judecătoriai Chișinău. Suma nedeclarată nu a fost de fapt constatată ca o diferență vădită față de venitul obținut.	Recurs inadmisibil	Recursul nu se încadrează în temeiurile legale.	Similar cauzei Demciucin, judecătorii au constatat că simpla nedeclarare a averii nu este contrară regimului juridic al declarării averilor. Pentru ca acest regim să fie încălcat este nevoie ca averea nedeclarată să nu poată fi justificată. Această abordare contravine abordării din cauzele Herța și Pitușcan, în care instanțele judecătorești au constatat că valoarea averii nedeclarate și posibilitatea justificării ei sunt irelevante.
10	nr. 3r-53/18	4/18/2018	PITUȘCAN Veaceslav	Consilier în cadrul Ambasadei RM în SUA	Încălcarea regimului juridic al declarării veniturilor și proprietății	nr.02/279 din 14 iulie 2016	Nedeclararea venitului obținut din chiria unui imobil (EUR 10,800), mai multor conturi bancare cu sold de MDL 0-5, și un cont salarial cu soldul de aproximativ de MDL 31,000), nedeclararea deținerii a 6 acțiuni (MDL 10 valoarea acțiunii) la o companie.	CNI a constatat încălcarea regimului declarării veniturilor și proprietăților și a decis sesizarea Procuraturii Generale în vederea examinării prin prisma prevederilor art. 352/1 Cod penal (falsul în declarații) a faptului indicării în declarația cu privire la venituri și proprietate pentru anul 2014 a unor date incomplete.	Reclamantul a declarat că omiterea se explică prin lipsa unor mijloace bănești semnificative în conturile bancare, consultațiile angajaților organului fiscal cu privire la regimul de declarare a veniturilor rezultate din locațiune și necunoașterea despre existența celor 6 acțiuni, firma fiind în proces de lichidare.	Prin Hotărârea Judecătoriai Chișinău, sediul Rîșcani, din 12 aprilie 2017, acțiunea a fost respinsă ca neîntemeiată. Instanța de fond a calificat drept declarative argumentele reclamantului privind neindicarea tuturor conturilor bancare pe motivul lipsei rulajului pe aceste conturi. Art. 4 din Legea nr. 1264 din 19.07.2002 stabilește expres obligația de declarare a tuturor conturilor bancare deținute de declarant, indiferent de situația acestora. Necunoașterea modalității de declarare a venitului obținut din darea în locațiune a bunurilor imobile nu constituie temei de liberare de răspundere pentru consecințele nedeclarării corecte a acestora. Prin încheierea Curții de Apel Chișinău din 17 octombrie 2017, nu s-a dat curs apelului deoarece era tardiv.	Recurs inadmisibil	Recursul nu se încadrează în temeiurile legale.	Judecătorii au menționat faptul că necunoașterea modalității de declarare a bunurilor imobile deținute cu drept de proprietate nu constituie temei de liberare de răspundere pentru nedeclararea corectă a acestora. Cauzele Pitușcan și Herța, pe de o parte, și Brașoveanu, pe de altă parte, sunt similare, dar soluțiile sunt diferite.

ANEXĂ NR. 3: INCOMPATIBILITĂȚI

Nr.	Nr. dosar CSJ	Data hot CSJ	Reclamant	Funcția deținută	Obiectul	Actul de constatare (nr. și data)	Esența abaterii constatate de CNI/ANI	Decizia CNI/ANI	Argumentele reclamantului	Soluția și motivația instanțelor ierarhic inferioare	Soluția CSJ	Motivarea CSJ	Comentarii
1	nr.3r-44/15	2/11/2015	CĂTĂNOI Artemie	Șef al Secției administrație publică din cadrul Consiliului raional Căușeni și jurist la Centrul de Asistență și Protecție a Victimelor Traficului de Ființe Umane din aceeași localitate	Încălcarea regimului incompatibilităților	Nu este public	Fiind funcționar public, activa și într-o altă instituție controlată de autoritatea în care el era angajat (Centrul de Asistență și Protecție a Victimelor Traficului de Ființe Umane). Centrul a fost înființat prin decizia Consiliului Raional Căușeni.	Actul de constatare nu este public	Nu sunt cunoscute	Prin Hotărârea Judecătoriai Rîșcani, mun. Chișinău, din 6 februarie 2014, a fost respinsă acțiunea ca nefondată. Reclamantul a depus apel la 17 septembrie 2014. Prin încheierea Curții de Apel Chișinău din 20 noiembrie 2014, a fost respins apelul ca fiind tardiv.	Recurs neintemeiat	Reclamantul a depus recurs care a fost respins deoarece termenul de declarare a apelului este de 30 de zile de la data pronunțării dispozitivului hotărârii. Cerearea de apel a fost depusă la data de 17 septembrie 2014, adică peste 6 luni și 7 zile de la pronunțarea dispozitivului hotărârii. Reclamantul nu a invocat niciun motiv convingător ce ar demonstra că s-a aflat în imposibilitate de a depune cererea de apel în termenul legal.	Ar fi oportun să fie analizată Hotărârea Judecătoriai Rîșcani, mun. Chișinău, din 6 februarie 2014. Pe pagina www.jc.instante.justice.md - hotărârea instanței nu este accesibilă („pagină albă”). În instanța de apel și la CSJ, reclamantul nu a respectat procedura. Apelul și recursul acestuia fiind depuse cu încălcarea termenului.
2	nr.3ra-858/15	6/17/2015	MAIDUC Vladimir	Șef al Serviciului securitate internă și combatere a corupției din cadrul Ministerului Afacerilor Interne	Încălcarea regimului incompatibilităților	nr.23/1 din 13 iunie 2013	Fiind polițist, el ar fi exercitat (prin persoane intermediare) activitate de întreprinzător și ar fi condus societăți comerciale.	Actul de constatare nu este public	Reclamantul consideră că nu există nicio probă care ar confirma conducerea întreprinderilor. CNI a calificat eronat administratorii întreprinderilor drept intermediari deoarece ei erau angajați ai întreprinderilor în cauză, în care reclamantul este unicul asociat. La 2 iulie 2014, apelul CNI a fost respins.	La 23 decembrie 2013, Judecătoria Rîșcani, mun. Chișinău, a anulat actul CNI. Instanța a constatat că, la data de constituire a SRL „Vistina”, nu era în vigoare Legea nr. 320 din 27 decembrie 2012 cu privire la activitatea poliției și statutul poliștilor. CNI nu a prezentat probe care ar confirma că, la 5 aprilie 2013, data intrării în vigoare a legii menționate, reclamantul a desfășurat personal sau prin intermediul unei terțe persoane, activitate de întreprinzător.	Recurs inadmisibil	Reprezentanta CNI a depus cererea de recurs în lipsa împuternicirilor și cu omiterea termenului de recurs.	CNI nu a depus recurs în termen. Mai mult, recursul depus peste termen a fost semnat de către o persoană neîmputernicită.
3	nr. 3r-188/15	8/26/2015	NOVAC Ion	Primar, s. Sălcuța, r. Căușeni	Încălcarea regimului incompatibilităților	nr. 04/124 din 10 iulie 2014 (nu este public)	Reclamantul, fiind primar, participa la conducerea unei societăți comerciale.	Actul de constatare nu este public	Reclamantul susține că pe parcursul activității în funcția de primar, el nu a deținut nicio funcție remunerată în alte organizații. Conform procesului-verbal al Adunării generale a Asociației de Economii și Împrumut „Albina” din 11 mai 2014, el a fost inclus în lista membrilor Consiliului de administrare, însă membrii Consiliului nu sunt remunerați.	Prin hotărârea Judecătoriai Rîșcani mun. Chișinău din 2 martie 2015 acțiunea a fost respinsă ca fiind neintemeiată. La 28 mai 2015, instanța de apel a restituit cererea de apel, deoarece aceasta nu a fost motivată.	Casarea integrală a încheierii Curții de Apel Chișinău, cu restituirea pricinii pentru judecarea apelului.	Reclamantul a îndeplinit în termen indicațiile instanței de apel. La materialele dosarului lipsește procesul-verbal al ședinței de judecată a instanței de apel din 28 mai 2015.	Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 22 octombrie 2015 a fost menținută hotărârea primei instanțe. CA Chișinău a menționat că art. 84, alin. (1) din Legea nr. 436 stabilește că primarii și viceprimarii, pe parcursul mandatului lor, nu au dreptul să dețină funcții retribuite sau să cumuleze o altă funcție în întreprinderi și organizații cu orice formă de organizare juridică, cu excepția activităților didactice, științifice și de creație. Argumentul apelantului că nu a deținut nicio funcție retribuită nu este întemeiat întrucât aceasta, potrivit actelor întreprinderii, este retribuită. Faptul că persoana nu a dorit să primească salariu este un act benevol, însă funcția este de facto remunerată. Se pare că această decizie nu a fost contestată cu recurs.
4	nr. 3ra-527/16	4/6/2016	TIPA Fiodor	Primar, s. Coșernița, r. Criuleni	Încălcarea regimului incompatibilităților	nr. 04/150 din 7 august 2014	Reclamantul, pe lângă calitatea de primar, cumulează și funcția de administrator al ÎI „Vasile Tipa”.	CNI a constatat încălcarea regimului incompatibilităților și a decis sesizarea Oficiului teritorial Chișinău al Cancelariei de Stat, în vederea demarării procedurii de revocare din funcția de primar.	Conform bazei de date „Fiscservinform”, în anii 2011-2013, întreprinderea „Vasile Tipa” nu a înregistrat venituri. El a obținut venituri doar exercitând funcția de primar. La 18 iunie 2011, a depus cerere de eliberare din funcția de administrator (neînregistrată de organele de stat) din considerentul că a fost ales primar.	Prin Hotărârea Judecătoriai Criuleni din 29 ianuarie 2015, acțiunea a fost respinsă ca neintemeiată. Instanța a menționat că primarii, pe parcursul mandatului lor, nu au dreptul să dețină alte funcții retribuite sau să cumuleze o altă funcție, în întreprinderi, instituții și organizații cu orice formă de organizare juridică, cu excepția activităților științifice, didactice și de creație. Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 4 noiembrie 2015, a fost respins apelul declarat de reclamant.	Recurs inadmisibil	Recursul nu se încadrează în temeiurile legale.	Abordarea instanțelor de judecată este similară cauzelor Tarlev și Constantinov, în care s-a menționat că persoanele ce dețin funcții electivă, pe parcursul mandatului lor, nu au dreptul să dețină alte funcții retribuite sau să cumuleze o altă funcție în întreprinderi, instituții și organizații cu orice formă de organizare juridică, cu excepția activităților științifice, didactice și de creație.
5	nr. 3ra-598/16	4/13/2016	VRABIE Ivan	Viceprimar, s. Hirbovăț, r. Anenii Noi	Încălcarea regimului incompatibilităților	nr. 04/153 din 14 august 2014	Deținerea mandatului de viceprimar al s. Hirbovăț și a funcției de specialist pentru reglementarea regimului funciar.	CNI a constatat încălcarea regimului incompatibilităților și a decis sesizarea instanței de judecată în vederea ridicării mandatului de viceprimar.	El nu a primit remunerație pentru funcția de specialist pentru reglementarea regimului funciar.	Prin Hotărârea Judecătoriai Rîșcani, mun. Chișinău, din 18 mai 2015, acțiunea a fost respinsă ca nefondată. Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 9 decembrie 2015, a fost respins apelul reclamantului.	Recurs inadmisibil	Recursul nu se încadrează în temeiurile legale.	Abordarea este similară cauzei Dia-cioc prin care instanțele au constatat că reclamantul nu a întreprins măsuri de soluționare a incompatibilităților. Factorul neremunerării este irelevant.
6	nr. 3ra-599/16	4/20/2016	CONSTANTINOV Dmitri	Președinte al Adunării Populare a Unității Teritoriale Autonome Găgăuzia	Încălcarea regimului incompatibilităților	nr. 03/06 din 2 mai 2013 (nu este public)	Deținerea funcției de Președinte al Adunării Populare a UTA Găgăuzia și activarea în calitate de administrator al SRL „Comvincom”. Conform art. 9 al Legii privind statutul juridic special al Găgăuziei (GagauzYeri) și art. 12 al Legii cu privire la statutul persoanelor cu funcții de demnitate publică, reclamantul nu are dreptul să exercite alte funcții retribuite în alte autorități locale, instituții publice și structuri antreprenoriale.	Actul de constatare nu este public	Reclamantul a deținut calitatea de administrator al SRL „Comvincom” de la 1 ianuarie 2012 până la 18 aprilie 2013, însă în această perioadă activitatea sa nu a fost retribuită.	Prin Hotărârea Judecătoriai Rîșcani, mun. Chișinău, din 18 iulie 2014, a fost anulat actul de constatare. Curtea de Apel Chișinău, prin decizia din 7 octombrie 2015, a casat hotărârea primei instanțe și a emis o nouă hotărâre de respingere a acțiunii. Instanța de apel a indicat că în conformitate cu datele de la Camera Înregistrării de Stat, la 21 martie 2013, reclamantul avea calitatea de administrator și unic asociat la SRL „Comvincom” și asociat la SRL „Cotonda-Com” cu cota de 33%. El nu a inclus aceste informații în declarația cu privire la veniturii și proprietate și în cea de interese personale.	Recurs inadmisibil	Recursul nu se încadrează în temeiurile legale.	Ar fi oportun să fie analizată Hotărârea Judecătoriai Rîșcani, mun. Chișinău, din 18 iulie 2014. Care au fost motivele anulării actului de constatare? Pe pagina www.jc.instante.justice.md - hotărârea instanței nu este accesibilă („pagină albă”). Abordarea instanțelor de judecată este similară cauzelor Tarlev și Tipa în care s-a menționat că persoanele care dețin funcții electivă, pe parcursul mandatului lor, nu au dreptul să dețină alte funcții retribuite sau să cumuleze o altă funcție în întreprinderi, instituții și organizații cu orice formă de organizare juridică, cu excepția activităților științifice, didactice și de creație.
7	nr. 3ra-950/16	7/13/2016	IVANOVA Svetlana	Secretar al Consiliului com. Grădinița, r. Căușeni, și asistent social comunitar pe 0,5 salariu de funcție	Încălcarea regimului incompatibilităților	nr. 04/26 din 20 aprilie 2014	Deținerea funcției de secretar al Consiliului com. Grădinița, r. Căușeni, și, concomitent, exercitarea funcției de asistent social comunitar pe 0,5 salariu de funcție.	CNI a constatat încălcarea regimului incompatibilităților și a decis sesizarea Consiliului com. Grădinița, r. Căușeni, pentru încetarea raporturilor de muncă cu reclamanta.	Hotărârea Guvernului nr. 201 din 11 martie 2009 prevede că munca prin cumul poate fi desfășurată de funcționarul public în cadrul organizațiilor din sectorul public sau privat, ale căror activitate nu este controlată, subordonată sau nu ține de competența autorității publice în care este angajat. Mai mult, Oficiul teritorial Căușeni al Cancelariei de Stat a sesizat despre incompatibilitatea sa de funcții, dar Consiliul local a aprobat decizia nr. 5/8 din 28 august 2013 prin care a respins sesizarea.	Recurs inadmisibil	Recursul nu se încadrează în temeiurile legale.	Deținerea de funcții publice care se controlează sau se subordonează este o încălcare a regimului incompatibilităților.	
8	nr. 3ra-1466/16	10/5/2016	REZNIC Victor	Șef al Inspectoratului Fiscal de Stat Ungheni și consilier local în cadrul Consiliului raional Ungheni	Încălcarea regimului incompatibilităților	nr. 04/292 din 20 septembrie 2015	Deținerea funcției de șef al Inspectoratului Fiscal de Stat Ungheni și exercitarea funcției de consilier local în cadrul Consiliului Raional Ungheni.	CNI a constatat încălcarea regimului incompatibilităților și a decis sesizarea Inspectoratului Fiscal de Stat în vederea destituirii din funcție.	Reclamantul a susținut prin răspunsul Comisiei Electorale Centrale din 30 octombrie 2015 că a fost informat despre faptul că exercitarea concomitentă a acestor funcții nu cade sub incidența situațiilor de incompatibilitate stabilite de lege.	Prin Hotărârea Judecătoriai Rîșcani, mun. Chișinău, din 29 martie 2016, acțiunea a fost respinsă ca tardivă. Actul de constatare a fost recepționat de reclamant la 15 septembrie 2015, însă el s-a adresat în instanță doar la 12 noiembrie 2015. Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 2 iunie 2016, apelul a fost respins.	Recurs inadmisibil	Recursul nu se încadrează în temeiurile legale.	Actul de constatare a rămas definitiv deoarece nu a fost contestat în termen.

Nr.	Nr. dosar CSJ	Data hot CSJ	Reclamant	Funcția deținută	Obiectul	Actul de constatare (nr. și data)	Esența abaterii constatate de CNI/ANI	Decizia CNI/ANI	Argumentele reclamantului	Soluția și motivația instanțelor ierarhic inferioare	Soluția CSJ	Motivarea CSJ	Comentarii
9	nr.3ra-1476/16	12/28/2016	HOTI-NEANU Vladimir	Deputat în Parlamentul Republicii Moldova	Încălcarea regimului incompatibilităților	nr.04/202 din 28 mai 2015	Exercitarea simultană cu mandatul de deputat a funcțiilor de șef al Catedrei chirurgie nr. 2 a USMF „Nicolae Testemițeanu” și redactor-șef al Publicației periodice „Arta Medica”.	CNI a constatat încălcarea regimului incompatibilităților și a decis sesizarea Comisiei juridice pentru numiri și imunități a Parlamentului Republicii Moldova, în vederea încetării calității de deputat.	Reclamantul afirmă că, prin scrisorile nr. 03-3438 din 18 decembrie 2014 și nr. 03-213 din 31 ianuarie 2015, USMF „Nicolae Testemițeanu” a confirmat că reclamantul activează la Catedra de chirurgie nr. 2 în funcție de profesor universitar, pe 0,5 unitate, prin cumul, concomitent exercitând atribuțiile de funcție ale șefului catedrei ca activitate neremunerată. El nu exercită funcții incompatibile cu calitatea de deputat și Hotărârea Curții Constituționale nr. 24 din 06 noiembrie 2003 stabilește că doar funcțiile retribuite sunt incompatibile, nu și cele nertribuite. El nu a fost retribuit de către Publicația periodică „Arta Medica”. Activitatea practică în cadrul acestei publicații este de natură științifică, care este compatibilă cu statutul de deputat.	Prin Hotărârea Judecătoriai Rîșcani, mun. Chișinău, din 23 februarie 2016, acțiunea a fost respinsă deoarece reclamantul, exercitând funcția de șef de catedră, a dispus de toate competențele specifice acestei funcții, inclusiv de dreptul de a fi remunerat. Funcția de deputat, ca și orice altă funcție de demnitate publică, este incompatibilă nu doar cu funcția de șef de catedră, ci și cu orice altă funcție de conducere în învățământul superior (rector, prorector, decan, prodecan, șef al serviciului studii). Aceasta este nu doar o funcție didactică, ci și una administrativă. Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 2 iunie 2016, a fost admis apelul și anulat actul de constatare deoarece reclamantul nu a fost retribuit de către Publicația periodică „Arta Medica”. Reclamantul a desfășurat o veritabilă activitate didactică și științifică, fără remunerație. O abordare contrară ar fi de natură să contribuie negativ la folosirea potențialului didactic și științific al înalților demnitari de stat „și ar conduce la stagnarea vădită a științei și învățământului superior”.	Recurs respins	CSJ a reiterat argumentele Curții de Apel Chișinău	Curtea de Apel Chișinău a constatat că statutul de deputat este compatibil cu calitatea de șef de catedră deoarece aceasta nu este remunerată. Decizia în cauză a fost menținută de CSJ. Cu toate acestea, prima instanță a ajuns la concluzia că calitatea de șef de catedră este remunerată, pe motiv că șeful de catedră primește alte remunerații periodice decât salariul. Abordarea instanței de apel și a CSJ în această parte pare să fie contrară abordării din cauzele Reznic, Nițlea și Diacioc, în care calitatea de funcționar public a fost considerată incompatibilă cu orice altă remunerație sporadică decât salariul. Hotărârea CSJ în cauza Reznic a fost adoptată înainte de hotărârea CSJ în cauza Hotineanu, iar celelalte două hotărâri ale CSJ au fost adoptate după această cauză.
10	nr. 3ra-387/17	4/5/2017	NIȚLEA Anatolie	Șef al Inspectoratului Fiscal Căușeni	Încălcarea regimului incompatibilităților	nr.03/3 din 14 ianuarie 2016	Exercitarea concomitentă a funcției de șef al IFS Căușeni și consilier local.	Actul de constatare nu este public	Funcția de consilier local în cadrul Consiliului raional are acțiune limitată de raza teritorială și incompatibilitatea nu poate fi invocată. Ulterior, a demisionat din funcția de consilier.	Prin Hotărârea din 20 mai 2016 a Judecătoriai Rîșcani, mun. Chișinău, acțiunea reclamantului a fost respinsă. Calitatea de funcționar public este incompatibilă cu orice altă funcție publică decât cea în care a fost numit, iar ultimul nu este în drept să desfășoare alte activități remunerate. Demisia reclamantului a avut loc la trei luni după ce a survenit incompatibilitatea. La data demisiei, era deja inițiat controlul CNI. Prin decizia din 13 decembrie 2016 a Curții de Apel Chișinău, a fost respins apelul.	Recurs inadmisibil	Recursul nu se încadrează în temeiurile legale.	Abordarea instanțelor de judecată este similară cauzelor Tarlev, Tipa și Constantinov prin care s-a menționat că persoanele ce dețin funcții electivă, pe parcursul mandatului lor, nu au dreptul să desfășoare alte activități retribuite sau să cumuleze o altă funcție în întreprinderi, instituții și organizații cu orice formă de organizare juridică, cu excepția activităților științifice, didactice și de creație.
11	nr. 3ra-483/17	5/10/2017	JEREGHI Victor	Primar, s. Bulboaca, r. Anenii Noi	Încălcarea regimului incompatibilităților	nr.04/228 din 9 iunie 2016	Exercitarea în paralel cu funcția de primar a funcției de administrator al unui SRL.	Constatarea încălcării regimului juridic al incompatibilităților și sesizarea Cancelariei de Stat pentru inițierea procedurii de revocare a mandatului de primar	La 30 de zile după validarea mandatului, a cedat fiului împuternicirile sale de administrare a SRL-ului, în baza procurii.	Prin Hotărârea Judecătoriai Anenii Noi din 20 septembrie 2016, acțiunea a fost respinsă. Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 14 decembrie 2016, a fost admis apelul și anulat actul CNI. CA a stabilit că există două acte de constatare ale Comisiei Naționale de Integritate cu soluții contradictorii asupra aceluiași circumstanțe, și anume actul de constatare nr.04/400 din 26 noiembrie 2015, prin care CNI a clasat procedura, și actul de constatare nr.04/228 din 9 iunie 2016, care se referă la stabilirea aceleiași fapte. În cazul în care primul act de constatare nu a fost anulat, CA a stabilit că el este definitiv. CA a considerat că schimbarea soluției adoptate de CNI cu privire la aceleași circumstanțe de fapt constituie o abatere de la procedura legală, actul de constatare (al doilea) fiind emis cu încălcarea procedurii de emiteră. Implicit, nu putea fi stabilită încălcarea regimului juridic de incompatibilitate.	Recurs inadmisibil	Recursul nu se încadrează în temeiurile legale.	Actul de constatare a fost anulat pe motiv că, anterior, CNI a emis un act de constatare prin care a decis că nu a fost încălcat regimul incompatibilităților. Actul contestat a fost emis chiar dacă actul de constatare precedent nu a fost anulat.
12	nr. 3ra-947/17	11/1/2017	GOLOVIN Boris	Deputat în Parlamentul Republicii Moldova	Încălcarea regimului incompatibilităților	nr.04/158 din 28 aprilie 2016	În timpul exercitării funcției de deputat, a câștigat concursul pentru ocuparea funcției de director al Centrului Național de Asistență Medicală Urgentă Prespitalicească. După câștigarea concursului și semnarea contractului, a suspendat contractul cu instituția medicală.	CNI a constatat încălcarea regimului incompatibilităților. A decis comunicarea Actului de constatare persoanei vizate, informarea Parlamentului Republicii Moldova.	A lichidat situația de incompatibilitate prin suspendarea contractului și informarea Parlamentului.	Prin Hotărârea Judecătoriai Rîșcani, mun. Chișinău, din 26 decembrie 2016, a fost admisă acțiunea reclamantului și anulat actul de constatare. Art. 28 din Legea despre statutul deputatului în Parlament admite suspendarea contractului individual de muncă în perioada de exercitare a mandatului de deputat. Nu există nicio normă legală care ar interzice deputatului în Parlament Republicii Moldova de a participa, în timpul exercitării mandatului de deputat, la concursuri pentru ocuparea oricărei funcții și eventual de a ocupa anumite funcții. Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 29 iunie 2017, s-a admis apelul ANI deoarece, în termen de 30 de zile de la apariția incompatibilității, deputatul avea obligația de a demisiona din funcția incompatibilă cu mandatul și, viceversa, dacă deputatul decide să rămână în funcția anterioară, el urmează să demisioneze din funcția de deputat, deoarece suspendarea în timpul exercitării mandatului de deputat nu poate fi aplicată prin analogie atâta timp cât este prevăzută expres demisia din funcția incompatibilă.	Admite cererea de recurs a reclamantului, casează decizia CA și emite o nouă hotărâre prin care declară ilegal actul de constatare al ANI	Nu sunt întrunite condițiile cumulative pentru apariția situației de incompatibilitate a deputatului aflat în exercițiul funcției, or reclamantul, fiind în exercițiul funcției ca deputat în Parlamentul Republicii Moldova, nu a intrat efectiv în exercițiul funcției ca director al IMSP CNAMUP, pentru care a optat ulterior validării mandatului de deputat. Suplimentar, deputatul ar fi informat Parlamentul despre apariția eventualei incompatibilități și a soluționat-o prin suspendarea contractului.	În această cauză, CNI a constatat că un deputat trebuie să renunțe la funcția incompatibilă cu funcția de deputat în termen de 30 zile, indiferent dacă incompatibilitatea a apărut înainte de obținerea mandatului sau în timpul exercitării acestuia. Instanțele judecătorești au anulat decizia CNI pe motiv că, după câștigarea concursului de angajare în calitate de conducător al unei instituții medicale, deputatul a suspendat contractul de muncă prin care a optat ulterior validării mandatului de deputat. Formal, abordarea instanțelor judecătorești reprezintă o interpretare extensivă a legii și creează premise pentru cumulare de facto în viitor a funcțiilor incompatibile cu statutul de deputat.
13	nr. 3ra-1360/17	11/29/2017	DIACIOC Valeriu	Șef al Inspectoratului Fiscal Ștefan-Vodă	Încălcarea regimului incompatibilităților	nr.04/205 din 26 mai 2016	Exercitarea concomitentă a funcției de șef al Inspectoratului Fiscal regional și a funcției de consilier în Consiliul Raional Edineț.	CNI a constatat încălcarea regimului incompatibilităților deoarece funcția de consilier local este remunerată. CNI a decis sesizarea Inspectoratului Fiscal de Stat în vederea destituirii din funcție a dlui Diacioc.	Reclamantul a susținut că nu a fost remunerat în calitate de consilier, ci doar i-au fost compensate cheltuielile suportate de participarea la ședințe, suma indemnizației fiind inclusă în declarația cu privire la venituri și proprietate. Cheltuielile nu pot fi considerate ca remunerație a funcționarului public.	Prin Hotărârea Judecătoriai Chișinău, sediul Rîșcani, din 23 ianuarie 2017, acțiunea a fost respinsă. Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 24 mai 2017, a fost respins apelul reclamantului deoarece reclamantul nu a declarat și nu a întreprins acțiuni de soluționare a conflictului incompatibilităților în termenele și condițiile prevăzute de lege.	Recurs inadmisibil	Recursul nu se încadrează în temeiurile legale.	Abordarea este similară cauzei Vrabie prin care instanțele au constatat că reclamantul nu a întreprins măsuri de soluționare a incompatibilităților. Factorul neremunerării este irelevant.
14	nr. 3ra-1316/17	11/29/2017	TARLEV Petru	Primar, s. Bașcalia, r. Basarabeasca	Încălcarea regimului incompatibilităților	nr.03/307 din 28 iulie 2016	Exercitarea în paralel cu funcția de primar și a celei de administrator al unui SRL.	CNI a constatat încălcarea regimului declarării intereselor și a decis sesizarea Procuraturii Generale a Republicii Moldova în vederea examinării acestui fapt prin prisma prevederilor art. 352/1 al Codului penal (falsul în declarații).	Nu a desfășurat o activitate care să fie remunerată și care ar crea o condiție incompatibilă cu funcția de primar. Mai mult, ultima remunerație a reclamantului a avut loc în anul 2004, iar în ziua litigiului administratorul companiei era schimbat.	Prin Hotărârea Judecătoriai Basarabească din 25 octombrie 2016, acțiunea a fost admisă. S-a constatat că SRL-ul nu mai activează de o perioadă îndelungată, iar ultima remunerație a reclamantului a avut loc în anul 2004, adică anterior adoptării Legii nr. 436 din 28.12.2006 privind administrația publică locală, care stabilea incompatibilitatea. Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 11 aprilie 2017, a fost admis apelul ANI și respinsă acțiunea, deoarece reclamantul deținea concomitent funcția de administrator al SRL-ului din care nu a demisionat la data validării mandatului său de primar.	Recurs inadmisibil	Recursul nu se încadrează în temeiurile legale.	Abordarea instanțelor de judecată este similară cauzelor Nițlea, Tipa și Constantinov prin care s-a menționat că persoanele ce dețin funcții electivă, pe parcursul mandatului lor, nu au dreptul să dețină alte funcții retribuite sau să cumuleze o altă funcție, în întreprinderi, instituții și organizații cu orice formă de organizare juridică, cu excepția activităților științifice, didactice și de creație.

ANEXĂ NR. 4: CONFLICTE DE INTERESE

Nr.	Nr. dosar CSJ	Data hot CSJ	Reclamant	Funcția deținută	Obiectul	Actul de constatare (nr. și dată)	Esența abaterii constatate de CNI/ANI	Decizia CNI/ANI	Argumentele reclamantului	Soluția și motivația instanțelor ierarhic inferioare	Soluția CSJ	Motivarea CSJ	Comentarii
1	nr.3ra-1256/15	9/30/2015	SĂU Victor	Președinte al r. Soroca	Încălcarea regimului juridic al conflictului de interese	nr.03/184 din 18 august 2014	Reclamantul nu a declarat calitatea de fondator majoritar al SRL „Navisor” (80% din cota socială), care a câștigat licitația organizate de administrația orașului Soroca.	CNI a constatat existența conflictului de interese și a decis sesizarea instanței de judecată pentru constatarea nulității contractului nr. 1/14 din 21.01.2013 și a contractului nr. 21 din 31.12.2013. CNI a sesizat CNA în vederea examinării abaterii prin prisma art. 313 ² Cod contravențional (conflictul de interese).	Reclamantul nu a participat la procesul decizional aferent atât contractului nr. 1 din 21 ianuarie 2013, cât și celui din 31.12.2013. El nu a luat decizia și nu a participat la ședința grupului de lucru pentru achiziția a orașului Soroca. Reclamantul a solicitat de la CNI dezmințirea informației publicate în mass-media.	Prin Hotărârea Judecătorei Riscani, mun. Chișinău, din 26 februarie 2015, acțiunea a fost respinsă ca neintemeiată. Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 2 iunie 2015, a fost respins ca nefondat apelul reclamantului.	Recurs inadmisibil	Recursul nu se încadrează în temeiurile legale.	Abordarea instanțelor de judecată este similară cauzei Grozavu din 25 ianuarie 2017, în care instanțele au subliniat că simpla neinformare a organului ierarhic superior despre apariția situației de conflict este suficientă pentru încălcarea regimului conflictului de interese.
2	nr.3ra-1515/15	12/2/2015	SLEAH-TIȚCHI Mihail	Ministru al Educației și ulterior consilier al Președintelui Republicii Moldova	Încălcarea regimului juridic al conflictului de interese	nr.03/3 din 23 ianuarie 2014	Autorizarea de către reclamant a Asociației Obștești Universitatea Deschisă "EUROPEDIA", la care este fondator, să desfășoare activitate de avizare a planurilor, programelor de formare profesională contra plată și coordonarea cuantumului taxelor pentru avizarea planurilor/programelor de învățământ pentru formarea continuă a adulților. De asemenea, reclamantul deținea funcția de ministru al Educației în perioada 14.01.2011-24.07.2012 și funcția de consilier al Președintelui Republicii Moldova concomitent cu calitatea de fondator al asociației obștești respective.	CNI a constatat existența conflictului de interese deoarece, fiind ministru al Educației, a acordat dreptul de avizare asociației obștești la care era fondator. CNI a sesizat CNA în vederea examinării abaterii prin prisma art. 313 ² Cod contravențional (conflictul de interese).	CNI avea obligația să efectueze controlul în termen de 30 de zile lucrătoare, pe când controlul a durat 58 de zile lucrătoare. Termenul de 30 de zile lucrătoare este un termen de decădere și depășirea acestuia duce la nulitatea actelor emise ulterior. CNI a încălcat și prevederile Codului contravențional prin care sunt impuse prescripțiile de trei luni pentru a fi trasă la răspundere persoana. Reclamantul a solicitat încasarea din contul CNI a prejudiciului moral în valoare de MDL 300,000 pentru restabilirea drepturilor încălcate și a cheltuielilor de asistență juridică în valoare de MDL 17,000.	Prin Hotărârea Judecătorei Riscani, mun. Chișinău, din 27 mai 2014, acțiunea a fost admisă parțial, fiind anulat actul de constatare și incasat în beneficiul reclamantului prejudiciul moral în valoare de 5,000 lei și suma de 10,000 lei cu titlu de cheltuieli de judecată. Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 24 iunie 2015, au fost respinse cererile de apel depuse de reclamant și CNI.	Recurs inadmisibil	Recursul nu se încadrează în temeiurile legale.	A fost anulat actul de constatare al CNI pe motiv de depășire a termenului pentru efectuarea controlului. O situație similară a fost constatată în cazul ex-ministrului Justiției, Oleg EFRIM.
3	nr.3ra-7/16	2/3/2016	GHICAVI Victor	Președinte al Comitetului Național de Etică al Ministerului Sănătății (numit prin ordinul ministrului Sănătății)	Încălcarea regimului juridic al conflictului de interese	nr.03/54 din 17 aprilie 2014	Reclamantul, deținând funcția de președinte al Comitetului Național de Etică în temeiul ordinului Ministerului Sănătății, în perioada anilor 2012-2013, a participat la semnarea a 20 de hotărâri ale Comitetului Național de Etică privind efectuarea cercetărilor de către SRL „Arensis Exploratory Medicine”, unde administrator este nora reclamantului, inclusiv a unei hotărâri care îl vizează pe fiul reclamantului.	CNI a constatat existența conflictului de interese, deoarece, fiind funcționar public, reclamantul nu a declarat conflictul de interese, semnând peste 20 hotărâri de contractare a serviciilor de la o companie administrată de nora sa. CNI a sesizat CNA în vederea examinării abaterii prin prisma art. 313 ² Cod contravențional (conflictul de interese). De asemenea, actul a fost transmis Ministerului Sănătății, în vederea inițierii procedurii revocării din funcție a reclamantului, precum și sesizarea instanței de judecată pentru constatarea nulității hotărârilor Comitetului Național de Etică semnate în situație de conflict de interese.	Reclamantul consideră că Comitetul Național de Etică nu este o autoritate administrativă sau instituție publică subordonată Ministerului Sănătății, iar reclamantul în funcție de președinte al Comitetului nu deține calitatea de subiect al declarării. Comitetul Național de Etică, potrivit Regulamentului Comitetului Național de Etică, aprobat prin ordinul Ministerului Sănătății nr. 657 din 27 iunie 2012, este o instituție medicală autonomă cu personalitate juridică, instituită pe lângă Ministerul Sănătății, care funcționează pe principii de autogestiune, este un organ independent, constituit din membri cu profesie în domeniul medical și științific, și membri cu profesie în afara domeniului medical și științific.	Prin Hotărârea Judecătorei Riscani, mun. Chișinău, din 20 ianuarie 2015, acțiunea a fost admisă și anulat actul CNI deoarece Comitetul Național de Etică nu este o instituție publică, iar angajații nu sunt subiecți al declarării conflictului de interese. Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 24 iunie 2015, a fost respins apelul CNI.	Recurs respins	CSJ a reiterat argumentele instanțelor ierarhic inferioare.	Reclamantul a semnat peste 20 de hotărâri de contractare a serviciilor de la compania nורorii sale. Totuși, judecătoria a constatat că, în virtutea funcției deținute (președinte al unui comitet creat prin ordinul ministrului Sănătății), reclamantul nu avea obligația legală de a respecta conflictul de interese.
4	nr.3ra-743/16	5/25/2016	BLAJ Radu	Șef adjunct al Direcției generale arhitectură, urbanism și relații funciare al Consiliului mun. Chișinău.	Încălcarea regimului juridic al conflictului de interese	nr.04/265 din 30.12.2014	Nedeclararea și neîntrerunderea acțiunilor de soluționare a conflictului de interese de către reclamant, în cazul semnării și avizării actelor privind construcția unor imobile, al căror proiectant este întreprinderea „Art-Consultgrup” S.R.L., unde soția sa și fratele său dețin cote-părți.	CNI a constatat încălcarea regimului juridic al conflictelor de interese și a decis transmiterea actului de constatare la CNA pentru aplicarea sancțiunii prevăzute de art. 313/2 al Codului contravențional (conflictul de interese). CNI a mai decis sesizarea instanței de judecată pentru constatarea nulității actelor semnate și avizate de reclamant.	Reclamantul nu a fost factor de decizie, or acesta nu a participat la ședința organului colegial care a eliberat actele privind construcția unor imobile, reclamantul doar contrasemnând actele. Decizia de bază privind eliberarea sau neeliberarea actului nu era prerogativa unipersonală a reclamantului, dar reprezenta voința organului colegial. Autorizațiile și avizele, în număr de 65 de unități, indicate de CNI au fost emise de Consiliul municipal Chișinău.	Prin Hotărârea Judecătorei Riscani, mun. Chișinău, din 22 iunie 2015, acțiunea sa a fost respinsă ca nefondată. Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 27 ianuarie 2016, a fost respins apelul reclamantului.	Recurs inadmisibil	Recursul nu se încadrează în temeiurile legale.	Abordarea instanțelor de judecată este similară cauzelor Său și Grozavu din 25 ianuarie 2017, în care instanțele au subliniat că simpla neinformare a organului ierarhic superior despre apariția situației de conflict este suficientă pentru încălcarea regimului conflictului de interese.
5	nr.3ra-848/16	6/29/2016	URE-CHEAN Serafim	Președinte al Curții de Conturi	Încălcarea regimului juridic al conflictului de interese	nr.03/219 din 18 iunie 2015	Folosirea automobilului de serviciu de model Skoda Superb în interes personal (deplasarea cu acesta la un eveniment privat).	CNI a constatat încălcarea regimului juridic al conflictului de interese și transmiterea actului de constatare la CNA pentru aplicarea sancțiunii prevăzute de art. 313 ² Cod contravențional (conflictul de interese)	Folosirea automobilului de serviciu în scopul deplasării la evenimentul „Balul de Primăvară”, organizat de revista „Aquarelle” la 16 aprilie 2015, în incinta restaurantului „Mi Piacce”, nu este o încălcare a regimului juridic al conflictului de interese, fiindcă a dat curs invitației în calitate de președinte al Curții de Conturi, care a parvenit la sediul instituției. La evenimentul organizat au participat și alți înalți oficiali.	Prin Hotărârea Judecătorei Riscani, mun. Chișinău, din 19 august 2015, a fost respinsă acțiunea ca nefondată. Invitația expediată de „Aquarelle” a fost adresată reclamantului, nefiind indicat statutul sau funcția acestuia, fapt ce denotă că invitația la eveniment a fost adresată persoanei fizice. „Balul de Primăvară” a avut loc la ora 19:00, însă, potrivit foii de parcurs pentru perioada 14 aprilie 2015 – 24 aprilie 2015, sosirea în garaj a automobilului este notată cu ora 17:30. Potrivit mass-media, reclamantul a fost observat urcându-se în acest automobil la orele 21:30, ceea ce arată că reclamantul a folosit automobilul de serviciu în afara orelor de program. Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 16 decembrie 2015, a fost admis apelul reclamantului și anulat actul CNI. Instanța de apel a reținut că invitația pentru participarea la eveniment a fost recepționată și înregistrată ca document de intrare al Curții de Conturi. Potrivit răspunsului organizatorilor evenimentului, reclamantul a fost invitat în calitate de președinte al Curții de Conturi și la evenimentul organizat au participat și alți înalți oficiali. Folosirea automobilului de serviciu în această situație nu este legată de un interes personal ori al persoanelor apropiate, ci de un interes de serviciu.	Recurs respins	CNI a constatat eronat încălcarea regimului juridic al conflictului de interese de către reclamant, el a fost invitat în calitate de președinte al Curții de Conturi la „Balul de Primăvară”. Reclamantul a coordonat invitația respectivă, ea fiind supusă înregistrării ca document de intrare la Curtea de Conturi.	Judecătoria a constatat că folosirea automobilului de serviciu pentru participarea la un eveniment monden nu încalcă legea, deoarece invitația de a participa la eveniment a fost expediată Președintelui Curții de Conturi și înregistrată în registrul de corespondență al instituției. Reclamantul nu putea să nu știe că evenimentul în cauză este unul privat, iar participarea la acesta nu era obligatorie și nu ținea de exercitarea atribuțiilor de serviciu. În acest caz, motivarea primei instanțe pare mai plauzibilă, în special, având în vedere că evenimentul a avut loc după orele de lucru.
6	nr.3ra-1111/16	7/29/2016	GRAMA Octavian	Viceministru al Sănătății	Încălcarea regimului juridic al conflictului de interese	nr.04/57 din 24 octombrie 2013	Neabținerea de la luarea deciziilor privind aprobarea Listei de medicamente compensate de stat și facilitarea includerii a opt medicamente produse de către o companie bosniacă, a cărei reprezentanță în Republica Moldova este condusă de soția sa.	CNI a constatat încălcarea regimului juridic al conflictului de interese și a transmis actul de constatare către CNA pentru aplicarea sancțiunii prevăzute de art. 313/2 Cod contravențional (conflictul de interese). CNI a mai decis sesizarea instanței de judecată în vederea anulării ordinului MS și CNAM nr. 492/139A din 22.04.2013 cu privire la medicamentele compensate și solicitarea Ministerului Sănătății de a soluționa conflictul de interese.	El în niciun fel nu putea propune sau decide includerea unui medicament în listă, or, în propunerile lor, Comisiile de specialitate ale Ministerului Sănătății menționează doar denumirile comune internaționale ale substanțelor medicamentoase, și nu cele comerciale, care sunt denumite diferit de fiecare producător în parte. Soția sa este doar o angajată a firmei farmaceutice din Bosnia, ea nefiind factor de decizie în organizație. Nici reclamantul și nici soția acestuia nu puteau avea beneficii de pe urma aprobării acestei liste de medicamente.	Prin Hotărârea Judecătorei Riscani, mun. Chișinău, din 27 ianuarie 2016, acțiunea a fost respinsă. Lista medicamentelor compensate din fondurile asigurării obligatorii de asistență medicală se aprobă de către Ministerul Sănătății în comun cu Compania Națională de Asigurări în Medicină. Ministrul Sănătății a creat Consiliul pentru medicamentele compensate, din care face parte viceministrul Sănătății, care este și vicepreședintele comisiei. În componența nominală a consiliului sunt încă șase membri, care se află în subordinea viceministrului. Soția viceministrului activează în calitate de administratoare a reprezentanței din Moldova a companiei bosniace. Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 13 aprilie 2016, a fost respins apelul.	Recurs inadmisibil	Recursul nu se încadrează în temeiurile legale.	Abordarea instanțelor de judecată este similară cauzelor Său și Grozavu din 25 ianuarie 2017, în care instanțele au subliniat că simpla neinformare a organului ierarhic superior despre apariția situației de conflict este suficientă pentru încălcarea regimului conflictului de interese.

Nr.	Nr. dosar CSJ	Data hot CSJ	Reclamant	Funcția deținută	Obiectul	Actul de constatare (nr. și dată)	Esența abaterii constatate de CNI/ANI	Decizia CNI/ANI	Argumentele reclamantului	Soluția și motivația instanțelor ierarhic inferioare	Soluția CSJ	Motivarea CSJ	Comentarii
7	nr. 3ra-1254/16	9/28/2016	BAHCI-VANJI Gheorghii	Primar, s. Pervomaisc, r. Căușeni	Încălcarea regimului juridic al conflictului de interese	nr. 03/115 din 03 iulie 2014	Semnarea cu fiul său a unor contracte de vânzare-cumpărare.	CNI a constatat încălcarea regimului juridic al conflictului de interese și transmiterea actului de constatare Centrului Național Anticorupție, pentru aplicarea sancțiunii prevăzute de art. 313 ² Cod contravențional (conflictul de interese). CNI a decis sesizarea instanței de judecată în vederea anulării contractului de vânzare-cumpărare.	Consiliul local, prin decizia nr. 2/11.2 din 24.05.2013, a aprobat vânzarea terenului aferent construcțiilor private ce aparțin SRL „Vitoprim-Agro”, imputernicind expres primarul cu dreptul de a semna contractul de vânzare-cumpărare. La etapa întocmirii contractului, notarul a admis o eroare indicând administratorul SRL „Vitoprim-Agro” drept cumpărător, deși trebuia să indice persoana juridică SRL „Vitoprim-Agro”.	Prin Hotărârea Judecătoriai Rîșcani, mun. Chișinău, din 3 aprilie 2015, acțiunea a fost respinsă. Luând în considerație faptul că fiul reclamantului este fondator unic și administrator al SRL „Vitoprim-Agro”, reclamantul urma să anunțe CNI, însă acesta nu a întreprins nicio măsură de declarare și soluționare a conflictului de interese. Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 11 mai 2016, apelul reclamantului a fost respins.	Recurs inadmisibil	Recursul nu se încadrează în temeiurile legale.	Abordarea instanțelor de judecată este similară cauzelor Său, Grama și Grozavu din 25 ianuarie 2017, în care instanțele au subliniat că simpla neinformare a organului ierarhic superior despre apariția situației de conflict este suficientă pentru încălcarea regimului conflictului de interese.
8	nr. 3ra-1288/16	9/28/2016	EFRIM Oleg	Ministru al Justiției	Încălcarea regimului juridic al conflictului de interese	nr. 03/28 din 5 februarie 2015	În calitate de membru al Consiliului Național Politic al PLDM și de ministru al Justiției, a admis conflictul de interese deoarece a semnat decizia nr. 17 din 09 iunie 2014 privind refuzul înregistrării modificărilor la statutul Partidului Popular Republican.	CNI a constatat încălcarea regimului juridic al conflictului de interese și transmiterea actului de constatare Centrului Național Anticorupție pentru aplicarea sancțiunii prevăzute de art. 313 ² Cod contravențional (conflictul de interese). CNI a decis sesizarea Procuraturii Generale în vederea examinării prin prisma prevederilor art. 352 ¹ al Codului penal (falsul în declarații) privind faptul nedeclarării conflictului.	Ministerul Justiției a refuzat înregistrarea modificărilor în statutul Partidului Popular Republican pe motivul nerespectării procedurii de convocare a Congresului Partidului. CNI nu a adus argumente în vederea demonstrării conflictului de interese la semnarea deciziei în cauză. La examinarea dosarului i-a fost încălcat dreptul la apărare, exprimat prin faptul că nu i s-a dat posibilitatea de a fi prezent în ședința în care au fost examinate aceste chestiuni.	Prin Hotărârea Judecătoriai Rîșcani, mun. Chișinău, din 5 iunie 2015, acțiunea a fost admisă. CNI urma să examineze sesizarea primită la 22 august 2014, dar a aprobat procesul-verbal de inițiere a controlului la 8 octombrie 2014, adică cu depășirea termenului de 30 de zile. Instanța a mai invocat netemeinicia actului, dat fiind faptul că nu a fost demonstrat interesul personal, material sau nematerial al reclamantului la semnarea deciziei privind Partidul Popular Republican. Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 9 martie 2016, apelul CNI a fost respins. CA Chișinău a menționat că, prin neinformarea reclamantului despre ședința CNI, i-a fost încălcat dreptul la apărare.	Recurs inadmisibil	Recursul nu se încadrează în temeiurile legale.	Reclamantul a invocat încălcarea dreptului la apărare deoarece nu a fost informat din timp despre ședința CNI. O situație similară a avut loc în cauza dlui Duca, unde instanța a constatat că neinformarea despre ședința CNI nu încalcă dreptul la apărare, având în vedere alte mijloace disponibile.
9	nr. 3ra-1661/16	11/17/2016	STRATAN Mihail	Director al Agenției pentru Eficiența Energetică	Încălcarea regimului juridic al conflictului de interese	nr. 04/21 din 20 februarie 2014 și nr. 04/22 din 20 februarie 2014	Organizarea și participarea la o licitație publică și facilitarea desemnării în calitate de câștigător a SRL „Esco-Voltaj” (la care era asociat).	CNI a constatat încălcarea regimului juridic al conflictului de interese și sesizarea CNI, precum și sesizarea instanței de judecată pentru constatarea nulității contractului încheiat. CNI a comunicat actul Agenției Achiziții Publice a Ministerului Finanțelor în vederea anulării rezultatelor licitației desfășurate.	CNI nu a stabilit cum a profitat el de pe urma activității SRL „Esco-Voltaj”. Aceasta se află în proces de reorganizare și nu mai desfășura activitate de întreprinzător.	Prin Hotărârea Judecătoriai Rîșcani, mun. Chișinău, din 1 decembrie 2015, acțiunea a fost respinsă. Reclamantul nu a informat organul superior despre calitatea sa de fondator/asociat al SRL „Esco-Voltaj”. Directorul adjunct al Agenției pentru Eficiența Energetică a semnat contractul, fiind imputernicit de reclamant prin procură. Prin eliberarea procurii s-a încercat evitarea conflictului de interese. Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 7 iulie 2016, apelul a fost respins.	Recurs inadmisibil	Recursul nu se încadrează în temeiurile legale.	Abordarea instanțelor de judecată este similară cauzelor Său, Grama, Bahcivanji și Grozavu din 25 ianuarie 2017, în care instanțele au subliniat că simpla neinformare a organului ierarhic superior despre apariția situației de conflict este suficientă pentru încălcarea regimului conflictului de interese.
10	nr. 3ra-636/16	12/14/2016	DUCA Gheorghe	Președinte al Academiei de Științe a Moldovei	Încălcarea regimului juridic al conflictului de interese	nr. 02/145 din 07 august 2014	Nedeclararea intereselor personale și nesoluționarea conflictului de interese, neabținerea de la participarea și semnarea deciziilor Consiliului Suprem pentru Știință și Dezvoltare Tehnologică al AȘM și neabținerea de la executarea acestora.	CNI a constatat încălcarea regimului juridic al conflictului de interese și a decis sesizarea Centrului Național Anticorupție pentru examinarea faptului nedeclarării conflictului de interese prin prisma prevederilor art. 313/2 al Codului contravențional (conflictul de interese). CNI a decis sesizarea instanței de judecată în vederea anulării hotărârii nr. 304 din 28.11.2013 de transmitere a bunului imobil din gestiunea AȘM în gestiunea Universității AȘM, care era condusă de soția reclamantului.	Actul de constatare nu a fost succedat de o decizie, circumstanțe ce, în opinia reclamantului, indică lipsa de consecvență în activitatea CNI, or, în cazuri similare, CNI a adoptat asemenea decizii. Nu poate fi considerat interes personal faptul că Gheorghe și Maria DUCA sunt soți, ambii deținând funcții de conducere. Transmiterea încăperilor și terenurilor AȘM către Universitatea AȘM constituie o activitate reglementată prin acte normative. Nu poate fi conflict de interese deoarece nici AȘM, nici Universitatea AȘM, și nici statul nu au suportat prejudicii, iar soții Duca nu au beneficiat de avantaje sau favoruri neconvenite.	Prin Hotărârea Judecătoriai Rîșcani, mun. Chișinău, din 21 aprilie 2015, acțiunea a fost respinsă. Reclamantul, în calitate de Președinte al Academiei de Științe a Moldovei, a admis conflictul de interese, care rezultă din relațiile cu soția sa, Duca Maria, rectorul Universității AȘM. Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 22 decembrie 2015, apelul a fost respins.	Recurs respins	CSJ a reiterat argumentele instanțelor ierarhic inferioare.	Abordarea instanțelor este similară cauzei Grozavu din 25 ianuarie 2017 în care instanțele au subliniat că simpla neinformare a organului ierarhic superior despre apariția situației de conflict este suficientă pentru încălcarea regimului conflictului de interese.
11	nr. 3ra-5/17	1/25/2017	GRO-ZAVU Nistor	Viceprimar, mun. Chișinău	Încălcarea regimului juridic al conflictului de interese	nr. 03/307 din 1 octombrie 2015	Nedeclararea conflictului de interese cu soția, care activează într-o direcție a primăriei subordonată ierarhic reclamantului, precum și contrasemnarea actelor în care a semnat soția.	CNI a constatat încălcarea regimului incompatibilităților și a decis transmiterea actului de constatare CNA pentru aplicarea sancțiunii (art. 313 ² Cod contravențional - nedeclararea sau nesoluționarea conflictului de interese). Sesizarea Procuraturii Generale pentru (art. 312 Cod contravențional - abuzul de putere sau abuzul de serviciu). Sesizarea instanței de judecată competente, după rămânerea definitivă a acestuia, în vederea anulării actelor juridice încheiate cu încălcarea dispozițiilor legale privind conflictul de interese (Autorizația de construire nr. 207 din 30.07.2015).	Nu există nicio legătură nici între reclamant și SRL pentru care a fost eliberat certificatul de urbanism și autorizația de construire și nici între soția sa și întreprinderea respectivă. Faptul că ei sunt căsătoriți nu poate influența nicidecum acțiunile ce au legătură cu exercitarea atribuțiilor de serviciu, or fiecare dintre ei își desfășoară munca în conformitate cu legea.	Prin Hotărârea Judecătoriai Rîșcani, mun. Chișinău, din 15 februarie 2016, acțiunea a fost respinsă ca nefondată. Reclamantul nu a întreprins nicio măsură de declarare și soluționare a conflictului de interese. Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 17 mai 2016, acțiunea reclamantului a fost admisă, fiind anulat actul de constatare. Instanța de apel a constatat că semnarea planului de organizare a șantierului, identificat drept act tehnic, nu a putut influența nicidecum îndeplinirea obiectivă și imparțială a obligațiilor și responsabilităților ce îi revin reclamantului. Pentru a se reține conflictul de interese este necesară legătura directă sau indirectă între reclamant și soția sa cu SRL-ul pentru care a fost eliberat certificatul de urbanism și autorizația de construire.	Admite recursul ANI, casează hotărârea instanței de apel și menține hotărârea primei instanțe	Reclamantul a încălcat regimul juridic al conflictului de interese prin neinformarea în scris în termen de trei zile de la data constatării, a organului ierarhic superior, despre apariția situației de conflict. El nu a întreprins nicio măsură de declarare și soluționare a conflictului, fapt care pune la îndoială obiectivitatea puterii decizionale. Reclamantul era obligat să acționeze în orice moment astfel încât să servească drept exemplu pentru alți funcționari publici.	Abordarea instanțelor de judecată este similară cauzelor Său, Grama, Bahcivanji și Duca din 14 decembrie 2016, în care instanțele au subliniat că simpla neinformare a organului ierarhic superior despre apariția situației de conflict este suficientă pentru încălcarea regimului conflictului de interese.
12	nr. 3ra-225/17	3/10/2017	AMBROS Alexandru	Primar, mun. Ungheni	Încălcarea regimului juridic al conflictului de interese	nr. 03/239 din 4 decembrie 2014	În exercițiul funcțiunii, primarul a semnat dispozițiile de plată pentru executarea contractelor de achiziții cu SRL-ul în care soția sa deținea 100% din capitalul statutar.	Actul de constatare nu este public	Reclamantul ar fi semnat anterior declarația privind existența conflictului de interese și s-a retras din comisia responsabilă de achiziții și evaluare a ofertelor, fiind înlocuit de o persoană terță.	Prin Hotărârea Judecătoriai Rîșcani, mun. Chișinău, din 25 martie 2016, s-a admis acțiunea reclamantului. Acesta a declarat conflict și nu a participat la procesul de achiziție. Semnarea actelor ca urmare a achiziției este obligația legală a primarului, fiind o acțiune tehnică obligatorie. Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 25 octombrie 2016, s-a admis apelul declarat de CNI. Reclamantul avea obligația de a renunța la interesele personale, ce pot compromite deciziile oficiale, luate cu participarea lor, sau să se abțină de la participarea la luarea sau executarea unor astfel de decizii, dacă acestea pot fi compromise de interesele lor personale sau apartenența lor la anumite organizații.	Recurs inadmisibil	Recursul nu se încadrează în temeiurile legale.	Reclamantul a declarat conflictul de interese și nu a participat la luarea deciziei cu privire la licitație. ANI sugerează că el trebuia să nu semneze nici contractul, chiar dacă semnarea însăși reprezintă o formalitate menită să execute decizia comisiei care a decis asupra licitației.
13	nr. 3ra-90/17	3/22/2017	GRO-ZAVU Nistor	Viceprimar, mun. Chișinău	Încălcarea regimului juridic al conflictului de interese	nr. 03/419 din 17 decembrie 2015	Emiterea unei autorizații de construire, semnată inclusiv de el în calitate de viceprimar, în baza documentației de proiect pregătite de către un SRL al cărui administrator este fiul dlui Grozavu.	CNI a constatat încălcarea regimului incompatibilităților și a decis transmiterea actului de constatare CNA pentru aplicarea sancțiunii (art. 313 ² Cod contravențional) (conflictul de interese), transmiterea actului de constatare Procuraturii Generale pentru constatarea art. 312 Cod contravențional - abuzul de putere sau abuzul de serviciu. Sesizarea instanței de judecată competente în vederea anulării actului juridic (autorizația de construire nr. 207 din 30.07.2015) încheiat cu încălcarea legislației privind conflictul de interese.	Reclamantul consideră că nu a putut influența nicidecum îndeplinirea obiectivă și imparțială a obligațiilor și responsabilităților ce îi revin deoarece nu există nicio legătură între reclamant și SRL-ul pentru care a fost eliberat certificatul de urbanism și autorizația de construire.	Prin Hotărârea Judecătoriai Rîșcani, mun. Chișinău, din 6 mai 2016, cererea reclamantului a fost admisă, fiind declarat nul actul de constatare. Instanța a constatat că, doar în situația în care ar fi fost demonstrată existența unei legături între SRL care a solicitat perfectarea documentelor și reclamant, ar putea fi pusă problema existenței unui conflict de interese. Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 8 noiembrie 2016, s-a admis apelul ANI deoarece, în momentul adoptării Autorizației de construire, reclamantul avea obligația să acționeze în orice situație astfel încât să servească drept exemplu pentru alți funcționari publici și pentru alte persoane fizice și va accepta responsabilitatea pentru modul în care își desfășoară activitatea în calitate de persoană privată la numirea în funcția publică și în timpul exercitării ei, precum și responsabilitatea pentru evitarea, identificarea, declararea și soluționarea conflictelor de interese în beneficiul interesului public. Colegiul face trimitere inclusiv la Recomandarea No. R (2000)10 a Comitetului de Miniștri al Consiliului Europei privind codurile de conduită pentru agenții publici/titularii de funcții publice.	Recurs inadmisibil	Recursul nu se încadrează în temeiurile legale.	Abordarea instanțelor de judecată este similară cauzelor Său și Blaj, în care instanțele au subliniat că simpla neinformare a organului ierarhic superior despre apariția situației de conflict este suficientă pentru încălcarea regimului conflictului de interese.
14	nr. 3ra-353/17	3/29/2017	CHIR-TOACĂ Dorin	Primar mun. Chișinău	Încălcarea regimului juridic al conflictului de interese	nr. 03/316 din 8 octombrie 2015	În exercițiul funcțiunii, ar fi favorizat o firmă de construcție pentru obținerea unui contract de antrepriză (reparația drumului) semnat cu Primăria.	Actul de constatare nu este public.	Actul de constatare nu menționează în ce constă interesul personal și, respectiv, conflictul de interese.	Prin Hotărârea Judecătoriai Rîșcani, mun. Chișinău, din 29 aprilie 2016, acțiunea a fost admisă și a fost anulat actul de constatare. Instanța menționează că din conținutul actului de constatare nu a fost identificat în ce constă interesul personal al reclamantului. Prin decizia Curții de Apel Chișinău din data de 24 noiembrie 2016, a fost menținută hotărârea primei instanțe.	Recurs inadmisibil	Recursul nu se încadrează în temeiurile legale.	Actul CNI a fost anulat de judecători pe motiv că CNI a constatat conflictul de interese fără a menționa în act care comportament anume prezintă conflict de interese și nici în ce a constatat interesul personal al Chirtoacă. În această cauză, CNI a fost sesizată de deputatul Ion CEBAN.

Centrul de Resurse Juridice din Moldova este o organizație necomercială care contribuie la consolidarea democrației și a statului de drept în Republica Moldova, cu accent pe justiție și drepturile omului. Realizăm activități de cercetare și de advocacy. Suntem independenți și neafiliați politic.

Centrul de Resurse Juridice din Moldova

 Str. A. Șciusev 33, MD-2001 Chișinău,
Republica Moldova

 +373 22 843601

 +373 22 843602

 contact@crjm.org

 www.crjm.org

 [CRJM.org](https://www.facebook.com/CRJM.org)

 [CRJMoldova](https://twitter.com/CRJMoldova)

 [CRJM](https://www.youtube.com/CRJM)